

ISSN:1849-8833

ZBORNİK SAŽETAKA RADOVA

**11. konferencije
o društveno odgovornom
poslovanju- DOP**

IMPRESSUM

Naslov: Zbornik sažetaka radova 11. konferencije o društveno odgovornom poslovanju - DOP

Izdavač: Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj - HR PSOR

Urednica: dr. sc. Mirjana Matešić

Dizajn i priprema za tisak: Katarina Plećaš

Tisak: Sveučilišna tiskara d.o.o.

Naklada: 300 primjeraka

ISSN: 1849-8833

©Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj, Zagreb, 2019.

PROGRAMSKI ODBOR 11. KONFERENCIJE O DOP-u

Mirjana Matešić, HR PSOR – predsjednica odbora

Katarina Plećaš, HR PSOR

Marija Šćulac Domac, HGK

Dijana Varlec, HGK

Darko Alfirev, HEP d.d.

Marta Brkić, Dvokut Eco d.o.o.

Angelika Brnada, INA d.d.

Martina Etlinger, HUB

Mirna Maravić, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta

Daria Mateljak, Hauska i partner d.o.o.

Mislav Ante Omazić, EFZG

tiskano na ekološkom papiru

ORGANIZATOR

Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj

GLAVNI PARTNER

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

SUORGANIZATORI

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet

POKROVITELJI

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović

Ministarstvo gospodarstva,
poduzetništva i obrta

Ministarstvo vanjskih i europskih
poslova

Ministarstvo zaštite
okoliša i energetike

Gradska skupština Grada Zagreba

 ZLATNI SPONZOR

ATLANTIC
GRUPA

 BRONČANI SPONZORI

Više za vas!

 SREBRNI SPONZORI

Coca-Cola HBC
Hrvatska

 SPONZORI

 MEDIJSKI POKROVITELJI

 UZ PODRŠKU

Zaposlenici nisu samo resurs, nego na određeni način i investitor koji odlučuje svoje vrijeme i kapacitete uložiti u kompaniju.

U Atlantic Grupi naše kolege promatramo kao osobe u njihovoj cijelosti, sa sviješću o tome da njihovu osobnost čini daleko više od njihovog radnog mjesta i profesionalnih aspiracija. Ljudi cijene svoj privatni život, imaju osobne interese, težnje, svjetonazore, perspektive i ambicije koje također usmjeravaju njihov život. Kao poslodavac, Atlantic Grupa gradi na solidnim temeljima – pratimo tržišna kretanja i našim zaposlenicima nudimo kvalitetne uvjete za rad, no danas je to već stvar higijene.

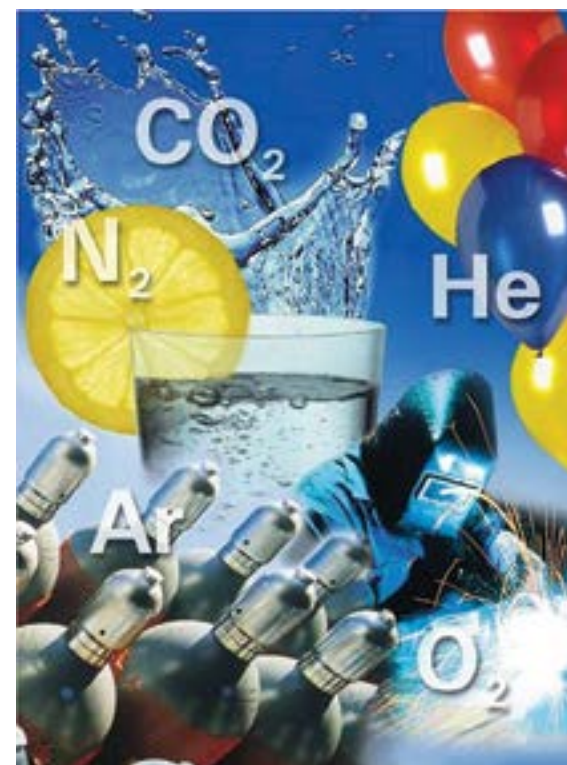
U svijetu u kojemu se sve više stvari, proizvoda i usluga personalizira, razmišljamo o načinima na koje možemo čim više izaći u susret individualnim potrebama naših zaposlenika. Raznolikost je temelj našeg kompanijskog svjetonazora i na taj način pristupamo i ljudima u našem sustavu, koji nisu samo resurs, nego na određeni način i investitor koji odlučuje svoje vrijeme i svoje kapacitete uložiti u kompaniju očekujući određeni povrat. Danas kad na otvorenom tržištu Europske unije postoje multiplicirane prilike za zaposlenje, to je još i važnije. Kompleks inicijativa koje adresiraju ovu temu okuplja se pod motom „Biti dobro“. Kroz različite aspekte ovog krovnog programa nastojimo osigurati da naši zaposlenici zaista budu dobro, jednako u radnom okruženju i izvan njega. Različiti segmenti programa usmjereni su na njihovu dobrobit u različitim područjima: *Atlantic Body* nudi programe za tjelesnu aktivnost i očuvanje zdravlja – besplatne sistematske preglede za sve zaposlene, organizirane sportske klubove, zajednički sportski vikend. *Atlantic Mind* nudi edukaciju iz osobnih financija i financijske pismenosti, nutricionističko savjetovanje, radionice mentalnog zdravlja i različite vrste edukacija. *Atlantic Soul* programi brinu najviše o zajednici i solidarnosti s ljudima koji nas okružuju – od volontiranja u različitim aktivnostima u sklopu našeg Dana vrijednosti (kad zaposlenici jedan radni dan provode izvan ureda pomažući u zajednici na organiziran način), preko solidarne pomoći našim zaposlenicima do slobodnog dana roditeljima za prvi dan škole prvašićima. Konačno, *Atlantic Spirit* programi nude fleksibilnost radnog vremena i mjesta rada, i brojne druge opcije za koje nas, među ostalim, inspiriraju redovita istraživanja angažiranosti u kompaniji. Jedna je od takvih i opcija *sabbaticala*, koja podrazumijeva mogućnost da se na period između 2 i 6 mjeseci osoba u cijelosti posveti sebi, obitelji, putovanju, osobnom razvoju ili već interesu po vlastitom nahođenju, uz pola plaćenog vremena u tom periodu. Kao kompanija nastojimo inspirirati ljude da vode kvalitetan život, osiguravajući kao sustav motivaciju i podršku s punom sviješću o tome da zadovoljni, angažirani zaposlenici znače i uspješniju kompaniju.

Mojca Domiter, izvršna direktorica korporativnih ljudskih resursa

**Römerquelle - prva voda u
Hrvatskoj koja čuva okoliš
100% recikliranim bocama**

Mineralna voda Römerquelle od listopada je ove godine na hrvatskom tržištu dostupna isključivo u 100% recikliranim bocama. Time je postala prva voda u Hrvatskoj s cjelokupnim asortimanom u potpunosti napravljenim od recikliranih plastičnih boca, što je još jedna u nizu aktivnosti kojima Coca-Cola u Republici Hrvatskoj kao predvodnik društveno odgovornog i održivog poslovanja, nastoji smanjivati svoj izravni utjecaj na okoliš. Nova ambalaža proizvoda Römerquelle, nastala od 100% recikliranih boca, rezultat je višegodišnjeg predanog rada i tehnoloških inovacija koje su omogućile veće korištenje reciklirane plastične ambalaže uz čak 70 posto manje utroška CO₂ nego li za boce napravljene od nereciklirane plastike. Uvođenje isključivo recikliranih plastičnih boca kao ambalaže za Römerquelle dio je sveobuhvatnog globalnog plana ***Svijet bez otpada***, kojim se Coca-Cola obvezala do 2030. godine za svaku bočicu ili limenku koju proda pomoći prikupiti istu količinu prazne ambalaže s tržišta.

MESSER
Gases for Life

Vaš partner za tehničke,
medicinske i
specijalne plinove

Messer Croatia Plin d.o.o.

10290 Zaprešić, Industrijska 1

Poštanski pretinac 81

tel. 01/3350-777

faks 01/3310-266

www.messer.hr

E-mail: info.hr@messergroup.com

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	13
01. ULOGA KRUŽNE EKONOMIJE U POTICANJU RURALNOG RAZVOJA izv. prof. dr. sc. Kristina Afrić Rakitovac Mario Markov.....	17
02. ULOGA MEDIJA U PROMICANJU ODRŽIVA RAZVOJA I DRUŠTVENO ODGOVORNOG POSLOVANJA izv. prof. dr. sc. Kristina Afrić Rakitovac Andrea Kadović.....	19
03. KORPORATIVNO VOLONTIRANJE INA GRUPE Nikolina Bradić Belobrajdić.....	21
04. SMART NAGRADE ZA IZNIMAN DOPRINOS U PODRUČJU ODRŽIVOG RAZVOJA I ZAŠTITE ZDRAVLJA, SIGURNOSTI I OKOLIŠA U INA, d.d. Ilijana Brkanović.....	23
05. ODRŽIVI RURALNI TURIZAM: <i>LINDEN TREE RETREAT & RANCH</i> STUDIJA SLUČAJA Anita Bušljeta Tonković.....	25
06. ZADRUGARSTVO I DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE izv. prof. dr. sc. Stjepan Car, doc. dr. sc. Robert Pašičko mag. ing. el. Zoran Kordić.....	27
07. RAZVOJ HRVATSKOG TRANSFORMACIJSKOG SUSTAVA KAO PREDUVJET PROVEDBE CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA Miljenko Cimeša Andreja Pavlović.....	29
08. TELE2 I UNICEF - ANALIZA UTJECAJA POSLOVANJA NA DJEČJA PRAVA Marijana Grubešić.....	31
09. PRESTANITE MJERITI ANGAŽIRANOST ZAPOSLENIKA - ZAPOČNITE POBOLJŠAVATI NJIHOVU ANGAŽIRANOST Žarko Horvat Amorella Horvat Topić.....	33
10. FAST-FASHION – SUSTAINABILITY AND CLIMATE CHANGE – COMPARATIVE STUDY IN CROATIA AND PORTUGAL izv. prof. dr. sc. Sanja Kalambura Sílvia Pedro Susana Paixão.....	35
11. PRIMJENA MATRICE SIGURNOST-KULTURA-PROMET-PSIHOLOGIJA KAO PREVENCIJE U SIGURNOSTI ŽELJEZNIČKOG PROMETA dr. sc. Dražen Kaužljar.....	37
12. UKLJUČENOST DIONIKA U PROCES IZVJEŠTAVANJA O ODRŽIVOSTI	

dr. sc. Dubravka Krivačić.....	39	25. IZVJEŠTAJ O UTJECAJU POSLOVNOGA SEKTORA NA DJEČJA PRAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ	
13. PREDNOSTI IMPLEMENTACIJE NORME HRN ISO 45001:2018		doc. dr. sc. Tanja Slišković	
mr. sc. Gorana Lipnjak.....	41	doc. dr. sc. Ivanom Milas Klarić,	
14. SPECIFIČNOSTI MENADŽMENTA GRAĐEVINSKIM OTPADOM KAO VAŽNIM ELEMENTOM DRUŠTVENO ODGOVORNOG POSLOVANJA GRAĐEVINSKIH PODUZEĆA U HRVATSKOJ		Andrijana Parić	
doc. dr. sc. Lana Lovrenčić Butković		Dora Sandalić	
Anđela Radić Stanišić		Petra Jakob.....	65
prof. dr. sc. Mislav Ante Omazić.....	43	24. PRIMJER UKLJUČIVANJA ELEMENATA DRUŠTVENO ODGOVORNOG POSLOVANJA U VISOKOŠKOLSKU NASTAVU	
15. OD KORUPCIJE DO DOBROG UPRAVLJANJA		prof. dr. sc. Josip Stepanić.....	67
dr. sc. Rosana Lucijetić.....	45	25. UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA NA HRVATSKI I SVJETSKI TURIZAM	
16. ANALIZA STANJA NEFINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA U HRVATSKOJ 2017. I 2018. GODINE		mr. sc. Mahira Tanković	
dr. sc. Nikolina Markota Vukić		Angela Zeko	
prof. dr. sc. Mislav Ante Omazić		Patrik Kalaica.....	69
Ivana Ravlić Ivanović		26. DOPRINOS SUSTAVA ZA MONITORING ELEKTROMAGNETSKIH POLJA ODRŽIVOM ŽIVOTU U GRADOVIMA	
Kristina Cigula		Irena Šinko	
Vali Marszalek		Aleksandar Kosanović	
Branka Rösler.....	47	dr.sc. Siniša Marijan, dipl.ing.el.teh.....	71
17. AVANT2GO ELECTRIC CAR SHARING		27. IMPLEMENTACIJA PROJEKTA „PAMETNIH SELA“ U REPUBLICI HRVATSKOJ	
Vladimir Markulin.....	49	Franjo Uzelac.....	73
18. RETORIKA ODRŽIVOSTI U POLITIČKOJ KAMPANJI		28. NAJZNAČAJNIJI ELEMENTI DRUŠTVENO ODGOVORNOG POSLOVANJA PREHRAMBENIH KOMPANIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ	
Daria Mateljak	51	Romana Zlatar-Vulić.....	75
19. INOVACIJE ZA ZELENA RJEŠENJA			
dr. sc. Mirjana Matešić.....	53		
20. INNOVATION IN WASTE STREAMS AND WASTE RECOVERY FOR MUNICIPAL WASTE AS KEY FACTOR FOR TRANSITION TO CIRCULAR ECONOMY			
mr. sc. Ivana Ostoić.....	55		
21. ZNAČAJ IMPLEMENTACIJE ORGANIZACIJSKIH PROMJENA U ZDRAVSTVU ZA KVALITET I SIGURNOST ZDRAVSTVENIH USLUGA			
Amer Ovčina, Sebija Izetbegović, Ernela Eminović, Hadžan Konjo.....	57		
22. ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA ISKUSTAVA PROFESIONALNIH VOZAČA NA ŽELJEZNIČKO CESTOVNIM PRIJELAZIMA			
Sanja Paić.....	59		
23. AKADEMIJA POSLOVNIH VJEŠTINA - ZNANJA I VJEŠTINE KORPORATIVNIH STRUČNJAKA ZA MENADŽERE NEPROFITNIH ORGANIZACIJA			
Teo Petričević.....	61		
24. ODRŽIVI RAZVOJ I GOSPODARENJE GRAĐEVNIM OTPADOM			
doc. dr. sc. Merica Pletikosić	63		

PREDGOVOR

Poštovani sudionici 11. konferencije o društveno odgovornom poslovanju i čitatelji Zbornika sažetaka radova,

organizacija još jedne Konferencije je iza nas, a kao i svake godine, potrudili smo se uvesti pokoju izmjenu, poboljšanje i novinu kako bismo ponudili više i uskladili se s vašim očekivanjima. Pri tome smo se vodili rezultatima evaluacije prošlih konferencija i komentarima i primjedbama koje nam tim putem dajete.

Program dvodnevne konferencije još je sadržajniji od prethodne, nadmašili smo prošlogodišnji broj govornika, panela i panelista. Budući da su klimatske promjene sada već vrlo vidljive, čini se da je ova tema konačno izašla iz uskih stručnih krugova i ušla u javni i širi medijski prostor. Pretpostavili smo da je pravo vrijeme da je detaljnije obradimo te je cijeli prvi dan posvećen upravo klimatskim promjenama.

Kroz četiri tematska panela prvog dana Konferencije, pokušali smo odgovoriti na ključna pitanja: koji su rizici od klimatskih promjena kao i prilike koje se time otvaraju; koji su ključni međunarodni dokumenti, na koji se način odražavaju u nacionalnim politikama i što možemo očekivati od regulative za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama; kako gospodarstvo u Hrvatskoj prepoznaje rizike od klimatskih promjena te kako na njih odgovara prilagodbom ili doprinosom smanjenju emisija te na kraju kako se financije mijenjaju prema praksama održivosti i koliko je važno da financijski sektor prepozna i podupre ove teme.

Ne manje važno, treba spomenuti da su prvog dana Konferencije dodijeljene 12. nagrade Indeksa DOP-a, kao rezultat još jednog procesa procjene hrvatskog gospodarstva u kojem je kao i do sada sudjelovalo više od stotinu organizacija, a nagrade su podijeljene među starim znalcima, kompanijama koje predvode u primjeni odgovorne prakse, ali i novim, do sada nenagrađenim organizacijama, čiji nas ulazak u društvo nagrađenih uvijek iznimno veseli.

Drugog dana Konferencije, jutro je počelo plenarnim predavanjem i panelom na temu angažmana zaposlenika i unapređenju organizacijske klime, a nakon toga su uslijedili stručni paneli. I ove godine ih je bilo tri, s ukupno 28 predstavljenih radova.

Novost ove godine jest što smo stručno – znanstveni dio Konferencije organizirali u suradnji sa znanstvenim časopisom za ekološku misao i sociologijska istraživanja okoline - Socijalnom ekologijom, koji objavljuje teorijske, istraživačke i metodološke radove s područja socijalne ekologije i srodnih znanstvenih disciplina. Časopis izlazi redovito od 1992. godine u izdanju Hrvatskog sociološkog društva i Zavoda za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Uredništvo, kao i širi savjet časopisa, sastavljeni su od uglednih domaćih i međunarodnih znanstvenika. Časopis je indeksiran u istaknutim bazama podataka: Sociological Abstracts, Pollution Abstracts, Geographical Abstracts: Human Geography & GEOBASE, FRANCIS, SocINDEX EBSCO, SCOPUS i Worldwide Political Science Abstracts. Ovom suradnjom pokušali smo povećati vrijednost za autore koji sudjeluju s radovima na našoj Konferenciji i osigurati im objavu u indeksiranom časopisu.

Zbog uvedenog noviteta, ove godine uvjet za predstavljanje rada na Konferenciji bio je samo sažetak stoga smo objavili samo Zbornik sažetaka koji je pred vama. Puni radovi sažetaka koji su prošli evaluaciju i prezentirani su na Konferenciji, šalju se uredništvu Socijalne ekologije te očekujemo specijalno izdanje časopisa s radovima s Konferencije, u prvoj polovici naredne godine. Čini nam se da je upravo ova promjena dovela do prijave većeg broja kvalitetnih radova te nas neizmjereno raduje najavljeno specijalno izdanje.

Radovi su kao i prethodnih godina podijeljeni u tri tematske sekcije. Prva sekcija nosila je naslov KORPORATIVNO UPRAVLJANJE I MENADŽERSKI ALATI ZA ODRŽIVI RAZVOJ, a okupila je izlaganja na temu istraživanja i alata koji imaju za cilj unapređenje korporativnog upravljanja. Također su ovdje prikazani radovi koji govore o primjerima dobre prakse u području strateškog upravljanja odnosno analize i utvrđivanja manjkavosti kao preduvjeta za poboljšanje strateškog upravljanja pojedinih tema održivosti.

Druga sekcija nazvana je JAČANJE KAPACITETA ZA ODRŽIVI RAZVOJ: MEDIJI, OBRAZOVANJE, STANDARDIZACIJA, ANALIZA, a bavila se pitanjima iz područja obrazovanja, analizom stavova mladih te uloge medija u promicanju održivog razvoja. Prikazana je ovdje analiza stanja u nefinancijskom izvještavanju, uloga dionika u procesu nefinancijskog izvještavanja te prednosti standardizacije kao metode poboljšanja rezultata u području održivosti.

Treća sekcija pod nazivom PRIMJERI DOBRE PRAKSE U OSTVARENJU CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA donijela je desetak radova koji su se uglavnom bavili temama iz područja implementacije elemenata održivosti te su sadržavali primjere dobre prakse i inicijativa koje gospodarski subjekti pokreću s ciljem preuzimanja odgovornosti za nefinancijske utjecaje. Ovdje smo imali prilike čuti o ulozi kružne ekonomije u ruralnom razvoju kao i primjeru iz održivog turizma kao oblika ruralnog razvoja. Čuli smo o sustavu *car sharinga* uporabom električnih vozila, zadrugama kao održivom načinu udruživanja za stvaranje zajedničke vrijednosti, korporativnom volontiranju, elementima DOP-a u prehrambenoj industriji i drugih zanimljivih tema.

Zaključno možemo izraziti zadovoljstvo velikim brojem kvalitetnih i zanimljivih govornika, zanimljivim raspravama te uvijek najsadržajnijim tematskim sekcijama i predstavljenim radovima. No najvažnije je u svemu ipak zadovoljstvo i angažiranost sudionika te ono što su s Konferencije ponijeli sa sobom. Nadamo se da je to prije svega nova energija, nove ideje i novi poticaj da se vrate u svoje sredine i pokušaju ponešto promijeniti s ciljem ostvarenja održivog razvoja te da su se na Konferenciji stvorile nove mreže, poznanstva i partnerstva, a da smo svi zajedno s Konferencije otišli sa saznanjem da nismo sami u pokušajima da doprinesemo korporativnoj održivosti u različitim segmentima upravljanja.

dr. sc. Mirjana Matešić, urednica

ZBORNİK RADOVA

11. KONFERENCIJE O DRUŠTVENO ODGOVORNOM POSLOVANJU - DOP

Zagreb, 19. i 20. studenoga 2019.

ULOGA KRUŽNE EKONOMIJE U POTICANJU RURALNOG RAZVOJA

THE ROLE OF CIRCULAR ECONOMY IN ENFORCING RURAL DEVELOPMENT

izv. prof. dr. sc. Kristina Afrić Rakitovac

Sveučilište Jurja Dobrile, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, Preradovićeva
1, 52100 Pula, e-mail: kafric@unipu.hr

Mario Markov

Matvej d.o.o. Zagreb, Lonjička 2a, 10 000 Zagreb, e-mail: mario.markov7@gmail.com

SAŽETAK

Održivi razvoj ruralnih sredina jedan je od temeljnih razvojnih prioriteta Europske unije i Republike Hrvatske. Osobito je prepoznata uloga ruralnih područja u očuvanju identiteta, integriteta, stabilnosti te razvojnih perspektiva svake nacionalne države. Ruralna područja Hrvatske nerijetko karakterizira niska ekonomska aktivnost, uzročno-posljedično povezana s procesima prirodne i mehaničke depopulacije. Model kružne ekonomije otvara prostor dugoročnom razvoju ruralnih područja. Primjena modela kružne ekonomije značajno pridonosi jačanju gospodarstva ruralnih područja kroz poticanje novih ekonomskih aktivnosti, otvaranje novih radnih mjesta, optimizaciju korištenja prirodnih sirovina i otpada te stvara mogućnosti za socijalnu integraciju i koheziju lokalnog stanovništva. Da bi poduzetnici u ruralnim područjima mogli prepoznati razvojne potencijale koji postoje u njihovom neposrednom okruženju, u njihovom proizvodnom procesu, u dobavljačkom lancu, te u načinu korištenja resursa koje već imaju, potrebna je sustavna edukacija svih relevantnih dionika. U teoretskom dijelu rada bit će predstavljan institucionalni model poticanja kružne ekonomije u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj te uloga biomase kao značajnog resursa kružne ekonomije u poticanju razvoja ruralnih područja. Nakon teorijskih odrednica, u empirijskom dijelu rada analizirat će se primjeri dobre prakse u odabranim zemljama članicama EU (Njemačka i Slovenija) koje promiču korištenje biomase kao važnog sirovinškog resursa ruralnih područja te će biti prikazani rezultati komparativne analize uloge bioplinških postrojenja u poticaju razvoja ruralnih područja u Republici Hrvatskoj kroz tri studije slučaja: Energija Gradec d.o.o., Matvej d.o.o., i Bioplinara organica Kalnik d.o.o. Primjena bioplinških postrojenja pridonijela je pokretanju novih i širenju postojećih gospodarskih aktivnosti, sprječavanju daljnje depopulacije ruralnog prostora, stvaranju dodatnih prihoda malim poljo-

privrednim gospodarstvima, zbrinjavanju biomase životinjskog porijekla, poboljšanju uvjeta života lokalnog stanovništva te povećanju fiskalnih prihoda lokalnih zajednica.

Ključne riječi: kružna ekonomija, ruralni razvoj, biomasa, EU, Hrvatska

ABSTRACT

Sustainable development of rural areas is one of essential priorities in the European Union and Croatia. The role of rural areas is especially recognised in preserving identity, integrity, stability and development perspectives of each national state. Rural areas of Croatia are seldom characterised by low economic activity, casually linked to processes of natural and mechanic depopulation. The model of circular economy supports long-term development of rural areas. The implementation of the model significantly contributes to enforcing rural areas through stimulating new economic activities, new employment, optimisation of natural resources and waste and creates the possibilities for social integration and cohesion of local inhabitants. The necessary precondition for successful implementation of circular economy is a systematic education of all relevant stakeholders.

The authors will present, in the theoretical part of the paper, the institutional model of promoting circular economy in the EU and Croatia and the role of biomass, as significant resource of circular economy, in fostering rural development. After theoretical determinants, in the empirical part the authors will analyse best practice examples in selected EU countries (Germany and Slovenia) which promote the use of biomass as an important resource of rural areas. Subsequently, the authors will present the results of the comparative analysis of the role of biomass plants in fostering development in rural areas in Croatia through three case studies: Energija Gradec ltd., Matvej ltd. and Bioplinara organica Kalnik ltd. The implementation of biomass plants have contributed to opening new and enlarging existing economic activities, prevent further depopulation of the rural area, contribute to creation of additional income for small farmers, facilitate animal waste disposal, improve the quality of life of local inhabitants and increased fiscal incomes in local communities.

Keywords: circular economy, rural development, biomass, EU, Croatia

ULOGA MEDIJA U PROMICANJU ODRŽIVA RAZVOJA I DRUŠTVENO ODGOVORNOG POSLOVANJA

THE ROLE OF MEDIA IN PROMOTING SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

izv. prof. dr. sc. Kristina Afrić Rakitovac

Sveučilište Jurja Dobrile, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, Preradovićeve
1, 52100 Pula, e-mail: kafric@unipu.hr

Andrea Kadović

De Pergolis 14, 52200 Rovinj, e-mail: akadovic@unipu.hr

SAŽETAK

Mediji u suvremenom društvu mogu imati vrlo značajnu ulogu u promicanju održiva razvoja i društveno odgovornog poslovanja kroz pružanje informacija, podizanje razine osviještenosti i pismenosti različitih dionika. Cilj rada jest istražiti ulogu medija u promicanju održiva razvoja i društveno odgovornog poslovanja u Hrvatskoj.

U teorijsko-metodološkom dijelu rada analiziraju se uloga i funkcije medija te njihov mogući značaj u promicanju odgovornog poslovanja. Zatim, razmatraju se primjeri dobre prakse promicanja održiva poslovanja kroz medije. Empirijsko istraživanje se odnosilo na determiniranje percepcije studenata o ulozi medija u promicanju održiva razvoja i društveno odgovornog poslovanja. Istraživanje je obuhvatilo 164 studenata preddiplomskih i diplomskih studija Fakulteta ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“ Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Provedeno istraživanje je pokazalo kako su studenti obje razine studija osviješteni i informirani o značenju i važnosti koncepata održivosti. Zanimljivo je istaknuti kako su najznačajniji izvori informacija o navedenim temama obrazovne institucije i mediji. Dominantnim medijima pokazali su se Internet, TV i radio. Istraživanje je pokazalo spremnost studenata na odgovorno ponašanje u svakodnevnoj potrošnji, ali i na budućim radnim mjestima.

Ključne riječi: održivi razvoj, društveno odgovorno poslovanje, mediji, studenti, Hrvatska

ABSTRACT

Media in the contemporary society can have a very significant role in promoting sustainable development and corporate social responsibility through offering information, increasing the

awareness and literary level of various stakeholders. The aim of the paper is to analyse the role of media in promoting sustainable development and corporate social responsibility in Croatia.

In the theoretical and methodological part of the paper the authors reflect on the role and function of media and their significance in promoting responsible business. After that, the paper presents good practice of promoting sustainable business through media. The empirical research was related to determining the students' perception on the role of media in promoting sustainable development and corporate social responsibility. The research has involved 164 students of the undergraduate and graduate studies at the Faculty of Economics and Tourism „Dr. Mijo Mirković“ from the Juraj Dobrila University in Pula. The research has shown that students, from both grades, are aware and informed about the significance and importance of sustainability issues. It is interesting to point out that the most relevant sources on related topics are educational institutions and media. The most important media are Internet, TV and radio. The research has shown the students readiness for responsible behaviour in the everyday consumption and on their future working places.

Keywords: sustainable development, corporate social responsibility, media, students, Croatia

KORPORATIVNO VOLONTIRANJE INA GRUPE CORPORATE VOLUNTEERING OF INA GROUP

Nikolina Bradić Belobrajdić

INA – Industrija nafte, d.d., Nikolina.BradicBelobrajdic@ina.hr

SAŽETAK

Povodom obilježavanja Europske godine volontiranja, INA – Industrija nafte, d.d. pokrenula je 2011. godine projekt korporativnog volontiranja svojih zaposlenika i osnovala INA Klub volontera s ciljem dobrovoljnog ulaganja osobnog vremena, truda, znanja i vještina za opću dobrobit.

U radu će biti prikazano kako se INA Klub volontera razvijao kroz godine: od prve godine kada je održano 9 akcija i klub je imao 106 članova koji su odradili 1.056 volonterskih sati do danas kada je Klub održao 288 akcija, broji 1.424 članova koji su odradili 35.688 volonterskih sati.

Bit će prikazano na koji način INA volonterskim aktivnostima surađuje i sudjeluju u podizanje kvalitete života zajednica u kojima posluje, odnosno na koji način Inini zaposlenici – volonteri kroz sudjelovanjem u tim volonterskim akcijama osobno doprinose Globalnim ciljevima održivog razvoja UN-a .

Prezentirat će se i kako Inina korporativna kultura potiče volonterske aktivnosti i na koji način rad INA Kluba volontera pozitivno utječe na poslovanje kompanije.

Ključne riječi: INA – Industrija nafte #INA Klub volontera , korporativno volontiranje, održivi razvoj, volonterske akcije

ABSTRACT

Marking the European Year of Volunteering, INA – Industrija nafte, d.d. launched a corporate volunteering project for its employees in 2011 and established the INA Volunteer Club with the goal of voluntarily investing personal time, effort, knowledge and skills for the common good.

The paper will show how the INA Volunteer Club has evolved over the years: from the first year when 9 actions were held and the Club had 106 members who worked 1,056 volunteer hours until today when the Club held 288 actions, there have 1,424 members who worked 35,688 volunteer hours.

It will be present how INA's volunteer activities collaborate and participate in improving the quality of life of the communities in which Company operates, and how INA's volunteer - employees personally contribute to the UN Global Sustainable Development Goals by participating in these volunteer activities.

It will also present how INA's corporate culture encourages volunteer activities and how activities of the INA Volunteer Club positively affects the Company's operations.

Keywords: INA - Oil Industry, INA Volunteer Club, corporate volunteering, sustainable development, volunteer action

SMART NAGRADE ZA IZNIMAN DOPRINOS U PODRUČJU ODRŽIVOG RAZVOJA I ZAŠTITE ZDRAVLJA, SIGURNOSTI I OKOLIŠA U INA, d.d.

SMART AWARDS FOR OUTSTANDING CONTRIBUTION IN THE FIELD OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT, AND HEALTH, SAFETY AND ENVIRONMENT IN INA, d.d.

Ilijana Brkanović

INA, d.d. Av. V. Holjevca 10, 10020 Zagreb, ilijana.brkanovic@ina.hr

SAŽETAK

U INA, d.d. 2018. g. po prvi puta dodijeljene su SMART nagrade za izniman doprinos u području održivog razvoja i zaštite zdravlja, sigurnosti i okoliša. Svrha ovih nagrada koje se dodjeljuju u tri kategorije: SMART radnik, SMART voditelj projekta i SMART izvođač je prepoznavanje i nagrađivanje radnika i izvođača s iznimnim doprinosom u području održivog razvoja, zaštite zdravlja, sigurnosti i okoliša kao poticaj za stvaranje sigurnog radnog okruženja. Nagrade su uvedene s ciljem jačanje kulture sigurnosti, poticanja radnika i izvođača radova na održavanje visoke razine ZZSO svijesti, promicanja sigurnog radnog mjesta, osobnog angažmana radnika i voditelja projekta te angažmana izvođača radova vezano za ZZSO zahtjeve sve s krajnjim idealnim ciljem nula incidenata. 2019. SMART nagrade uvodi većina društava INA Grupe. Za nominiranje kandidata i uključivanje u SMART nagrade pozivani su nadređeni rukovoditelji, stručnjaci ZZSO, voditelji projekta ili druge osobe, drugi timovi koji mogu potkrijepiti razloge nominacije. Nagrade se dodjeljuju jednom godišnje za period od 1. siječnja do 31. prosinca referentne godine. Podnošenje prijave za nominaciju te evaluacija za referentnu - prethodnu godinu se obavlja tijekom mjeseca ožujka, a nagrade se dodjeljuju tijekom mjeseca travnja tekuće godine, prilikom obilježavanja Svjetskog dana sigurnosti i zdravlja na radu.

Ključne riječi: održivi razvoj i zaštita zdravlja, sigurnosti i okoliša, SMART

ABSTRACT

In 2018, INA, d.d. granted the SMART awards for outstanding contribution in the field of sustainable development, and health, safety and environment for the first time. The purpose of these awards, granted in three categories: SMART Employee, SMART Project Manager and SMART Contractor, is recognizing and rewarding employees and contractors with outstanding contribution in the field of sustainable development, and health, safety and environ-

ment, as well as creating a safe working environment. The awards have been introduced with the aim of strengthening the culture of safety, encouraging the employees and contractors to maintain high levels of HSE awareness, promoting a safe workplace, personal engagement of the employees and project managers, and engagement of contractors with regard to HSE requirements, all with the ultimate ideal objective of zero incidents. In 2019, SMART awards have been introduced by most INA Group companies. For the purpose of nomination of candidates and inclusion in the SMART awards, superior managers, HSE experts, project managers or other persons/teams were invited, who can substantiate the reasons for nominations with evidence. The awards are granted annually for the period from January 1 to December 31 of the reference year. The applications for nomination and evaluation for the previous year are performed during the month of March, and the awards are granted during the month of April of the current year, to mark the World Day for Safety and Health at Work.

Keywords: sustainable development, and health, safety and environment, SMART

ODRŽIVI RURALNI TURIZAM: *LINDEN TREE* *RETREAT & RANCH* STUDIJA SLUČAJA

SUSTAINABLE RURAL TOURISM: *LINDEN TREE* *RETREAT & RANCH* CASE STUDY

Anita Bušljeta Tonković

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Područni centar Gospić, Trg Stjepana Radića 4/1, 53
000, Gospić, anita.busljeta.tonkovic@pilar.hr

SAŽETAK

Održivi turizam je, prema ustaljenoj definiciji, pomno planirana akcija s jasnim, konkretnim i dugoročnim ciljevima, koja ne uzrokuje devastaciju okoliša, a uvažava ekonomske, društvene, ekološke i kulturne vrijednosti prostora na kojem se odvija. Stoga je cilj rada prikaz turističkog sadržaja u odredištu *Linden Tree Retreat & Ranch*, njegova nastanka i razvoja. Ovo odredište zadovoljava obje ranije navedene zadaće i uvažava ukupne sociokulturne i ekološke vrijednosti sela, odnosno tradicionalne hrvatske regije u kojoj se nalazi, Like, koju su modernizacijski procesi tijekom 19. i 20. stoljeća češće mimoilazili negoli mijenjali. Pozitivna posljedica takvih okolnosti očuvanost je njezinih prirodnih resursa. Ti resursi u novije se vrijeme pokušavaju koristiti na održiv način, jednako u Lici i ostatku Hrvatske. Međutim, imanje u Velikoj Plani jedinstven je primjer održivog turizma zbog sinergije s okolišem i lokalnom zajednicom, odnosno zbog originalnosti same ideje koja se dijelom ostvarila kao lokalnom kontekstu prilagođena preslika sjevernoameričkih domorodačkih praksi. Kako bismo što jasnije sagledali koncept održivog ruralnog turizma, ova studija slučaja najprije se temelji na analizi sekundarne literature. Potom se, uz pomoć kvalitativnog uvida (promatranje i polustrukturirani intervju) oslikava osvijesteno, održivo djelovanje pod nazivom CIDER – eng. *community* (zajednica), *integrity* (integritet), *development* (razvoj), *evolution* (evolucija) i *responsibility* (odgovornost). Ovdje se radi o svojevrsnoj pomirbi ekoloških s ekonomskim interesima slijedom čega je postupno oblikovana prilika za daljnji razvoj i suradnju s ostalim akterima u poljoprivredi i turizmu u čemu je riječ u zaključnim razmatranjima.

Ključne riječi: Lika, lokalna zajednica, prirodni resursi, održivi razvoj, održivi turizam.

ABSTRACT

Sustainable tourism, according to usual definition, is a carefully planned action with clear, concrete and long-term goals, which does not cause environmental devastation, and respects the economic, social, ecological and cultural value of the space in which it takes place. The aim of the presentation is to show the tourist content at the destination *Linden Tree Retreat*

& Ranch, its origin and development. This destination satisfies both above-mentioned tasks and accepts the overall socio-cultural and ecological values of the village, respectively the traditional Croatian region Lika in which it is located, which the modernization processes of the 19th and 20th centuries more often passed than they changed. The positive consequence of such circumstances is the preservation of its natural resources. In recent times, these resources are being used in a sustainable way, equally in Lika and the rest of Croatia. However, the ranch in Velika Plana is a unique example of sustainable tourism due to synergies with the environment and the local community, respectively because of the originality of the idea itself that was partly realized as a local context customized copy of North American native practices. In order to understand the concept of sustainable rural tourism this case study is based first on the analysis of secondary literature. Then, with the help of qualitative insight (observation and semi-structured interview) reflects the conscious, sustainable action that, the originator of the idea Bozidar Jerkovic, called CIDER – *community, integrity, development, evolution* and *responsibility*. This is about a kind of reconciliation of ecological and economic interests, which has gradually shaped the opportunity for further development and co-operation with other actors in agriculture and tourism, which is the subject of concluding considerations.

Key words: Lika, local community, natural resources, sustainable development, sustainable tourism.

ZADRUGARSTVO I DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE

COOPERATIVES AND SOCIALLY RESPONSIBLE BUSINESS

izv. prof. dr. sc. Stjepan Car,
Zelena energetska zadruga, Zagreb

doc. dr. sc. Robert Pašičko
Geotehnički fakultet Sveučilišta u Zagrebu

mag. ing. el. Zoran Kordić
Zelena energetska zadruga, Zagreb

SAŽETAK

Zadruga kao neovisno udruženje osoba koje udružuju rad u odnosu na dioničko društvo u kojem se udružuje kapital, je organizacijski oblik udruživanja radi zadovoljavanja zajedničkih ekonomskih, socijalnih ili kulturnih potreba na demokratičan način. Energetske zadruge, koje su posebice proširene po nekim europskim zemljama, predstavljaju oblik zadruga koje su izravno usmjerene rješavanju energetske i ekološke probleme, koje stabiliziraju lokalno gospodarstvo, odgovaraju na potrebe ljudi u zajednici, stvaraju pravednije sustave raspodjele dobiti i doprinose povećanju općeg dobra. Društveno poduzetništvo kao noviji način poslovanja predstavlja područje preklapanja poduzetničkih praksi iz poslovnog svijeta i vrijednosti usko povezanih s društvenom odgovornošću. Društveno odgovorno poslovanje i ovdje podrazumijeva apsolutno poštivanje svih zakona i propisa uz vođenje brige o resursima i okolišu, ali i o zadružnim načelima koja podrazumijevaju: dobrovoljno i otvoreno članstvo, demokratsko upravljanje i nadzor, ekonomsko sudjelovanje članova, autonomiju i nezavisnost zadruge, omogućavanje obrazovanja i informiranja članova, suradnju među zadrugama i brigu o zajednici u kojoj djeluju.

Na primjeru djelovanja i rada *Zelene energetske zadruge, Zagreb*, bit će opisan inovativni poslovni model u sektoru energetike koji doprinosi energetske tranziciji i razvoju društvenog poduzetništva u Hrvatskoj.

Ključne riječi: Društvena odgovornost, održivi razvoj, zadruga, društveno poduzetništvo, skupno financiranje, lokalna zajednica

ABSTRACT

The cooperative as an independent association of persons who perform work in relation to joint stock companies, which combine capital, is the legal form of unity to meet common economic, social or cultural needs in democratic way. Energy cooperatives, in particular, expanded in some European countries, represent a form of cooperation that is directly aiming at solving energy and environmental problems, which stabilize the local economy, meet the needs of people in society, the establishment of an equitable system of distribution of profits and contribute to the common good. Social entrepreneurship as a new way of doing business, is an area of overlap business practice of the corporate world and values closely related to social responsibility. Socially responsible business is absolutely complying with all laws and regulations when conducting concerns about resources and the environment, but also about cooperative principles that include: voluntary and open membership, democratic management and control, economic participation of members, autonomy and independence of cooperatives in education and information of members, cooperation among cooperatives and the care about the society in which they operate. This innovative business models in the energy sector will be described based on example of Green Energy Cooperative, which contributes to the energy transformation and development of social entrepreneurship in Croatia.

Keywords: Social responsibility, sustainable development, cooperatives, social enterprise, crowdfunding, local community

RAZVOJ HRVATSKOG TRANSFORMACIJSKOG SUSTAVA KAO PREDUVJET PROVEDBE CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA

DEVELOPMENT OF CROATIAN TRANSFORMATION SYSTEM AS A PRECONDITION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS IMPLEMENTATION

Miljenko Cimeša

Društvo za organizacijsko učenje Hrvatske, Zaoštroška 1, Zagreb , miljenko.cimesa@sol-croatia.org

Andreja Pavlović

Hauska & Partner, Ilica 246a , Zagreb, andreja.pavlovic@hauska.com

SAŽETAK

Rad je podijeljen u tri dijela. Na temelju postavke o tome kako provedba ciljeva održivog razvoja (COR) zahtijeva ostvarivanje transformativnih promjena na svim razinama i u svim segmentima društva, te kako je provedba COR kontinuirani proces, u prvom se dijelu ukazuje na nužnost oblikovanja hrvatskog transformacijskog sustava (HTS). HTS je tzv. ugniježđeni sustav (koji pored nacionalne obuhvaća regionalnu i lokalnu razinu organizacije društva, te poduzeća i pojedince), ali je obuhvaćen širim socijalnim sustavima (EU i svijet), kao i globalnim biofizičkim sustavom. Prijedlog razvoja HTS na nacionalnoj razini polazi od „nordijskog modela“ održivosti. Prema mnogim međunarodnim istraživanjima nordijske zemlje – Švedska, Norveška, Danska – su u svjetskom vrhu u pogledu ekonomske, socijalne i ekološke održivosti. U drugom dijelu se nordijski model održivosti analizira kroz prizme drugih teorijskih modela (npr. model ekonomske i socijalne evolucije). Na temelju uvida iz prvog i drugog dijela, u trećem dijelu iznose se preliminarne ocjene stanja u Hrvatskoj i preporuke za dizajn HTS na nacionalnoj razini.

Ključne riječi: transformativne promjene, ciljevi održivog razvoja, hrvatski transformacijski sustav, nordijski model održivosti.

ABSTRACT

The paper is divided into three parts. Based on the assumptions that the implementation of SDGs calls for transformative changes on all levels and all segments of the society, as well as that SDGs implementation is an on-going process, the first part points to the need for developing Croatian Transformation System (CTS). CTS is nested system at national level,

enclosing regional and local levels, enterprises and individuals, enclosed by wider social systems (EU, world) as well as global biophysical system. The proposal for the development of a CTS at national level is based on the 'Nordic model'. Many studies indicate that the Nordic countries – Sweden, Norway, Denmark – are global leaders in economic, social and environmental sustainability. The second part of the paper analyses the 'Nordic model' of sustainability viewed through the lenses of other theory models (ex. economic and social evolution model). Based on the insights obtained in the first and the second parts, the third part offers preliminary assessment of the current situation in Croatia and recommendations for designing of the CTS.

Keywords: transformations, sustainable development goals, Croatian Transformation System, Nordic sustainability model

TELE2 I UNICEF - ANALIZA UTJECAJA POSLOVANJA NA DJEČJA PRAVA

TELE2 AND UNICEF –BUSINESS IMPACT ON CHILDREN'S RIGHTS ANALYSIS

Marijana Grubešić

Tele2 d.o.o., Josipa Marohnića 1, Zagreb, marijana.grubestic@tele2.com

SAŽETAK

Svaka kompanija svojim poslovanjem utječe na djecu s različitih aspekata. Govorimo prije svega o načinu na koji obavljaju osnovnu djelatnost, načinu na koji djecu informiraju o svojim proizvodima i uslugama, načinu na koji kreiraju i provode svoje kadrovske politike prema zaposlenicima te kroz odnose s poslovnim partnerima i ključnim dionicima. Mobilni operatori nisu iznimka. Kako bi podržao mobilne operatore u procjeni njihova utjecaja na dječja prava, UNICEF je uz podršku dionika iz telekomunikacijskog i NGO sektora razvio alat za samoprocjenu - MO-CRIA. MO-CRIA je dizajniran tako da ponudi poslovnim sektoru alat za procjenu svojih korporativnih praksi, politika i procesa s ciljem prepoznavanja utjecaja na dječja prava i prilika kojima mogu omogućiti djeci širom svijeta da bezbrižno istražuju i uživaju u najboljem od onoga što nudi industrija informacijskih i komunikacijskih tehnologija.

Tele2 je prva kompanija u Hrvatskoj koja je prošla kroz postupak samoprocjene koristeći UNICEF-ov alat MO-CRIA uzimajući u obzir sve četiri komponente alata. Ovaj proces procjene predstavlja pristup "uvijek korak više" koji Tele2 prakticira i predstavlja predvodnika odgovornosti za prava djece u hrvatskom poslovnim sektoru. Tijekom postupka prepoznali smo prostore za poboljšanje koji će Tele2 iskoristiti za razvoj programa upravljanja utjecajima na dječja prava.

Ključne riječi: MO CRIA, UNICEF, Tele2, dječja prava

ABSTRACT

Every business affects children in so many ways. It is about the way they are conducting their core business, the way they are communicating to children about their product and services, the way they are creating and conducting their human resources policies towards employees and through relationships with business partners and key stakeholders. Mobile operators are no exception to that. To support mobile operators in evaluating their child rights impacts, UNICEF, with support from stakeholders from telco business and NGO sector, developed MO-CRIA self-assessment tool. MO-CRIA is designed to offer business sector a tool to assess their corporate practices, policies and procedures, with the goal of rec-

ognizing an impact and opportunities of making it possible for children worldwide to safely explore and enjoy the best of what the information and communication technology industry has to offer. Tele2 is the first company in Croatia to go through the process of self-assessment using UNICEF MO-CRIA tool using all four components of the tool. The process of assessment represents “going the extra mile” approach that Tele2 has and introduces responsibility for child rights in Croatian business sector. During the process we have recognized areas of possible improvements which will be used by Tele2 to develop program for managing business impacts on children’s rights.

Keywords: MO CRIA, UNICEF, Tele2, children’s right

PRESTANITE MJERITI ANGAŽIRANOST ZAPOSLENIKA - ZAPOČNITE POBOLJŠAVATI NJIHOVU ANGAŽIRANOST

STOP MEASURING EMPLOYEE ENGAGEMENT -
START IMPROVING EMPLOYEE ENGAGEMENT

Žarko Horvat

USOR, zarko.horvat@gmail.com

Amorella Horvat Topić

Hauska & Partner, amorellahorvat@gmail.com

SAŽETAK

Nezasluženo se naglasak društveno odgovornog poslovanja stavlja na posljedične aktivnosti, poput raznih analitičkih izvješća te se još uvijek često poistovjećuje s filantropskim djelovanjem. Rad istražuje prednosti DOP-a kao upravljačkog procesa na primjerima uspješnih lidera i direktora najvećih svjetskih organizacija. Nadalje, rad pokazuje na koji način pravilnim razumijevanjem DOP-a na najvišoj upravljačkoj razini te implementacijom različitih alata osigurati povećanje angažiranosti zaposlenika, jednu od temeljnih konkurentskih vrijednosti za održivost poslovanja.

U većini organizacija pitanje angažiranosti zaposlenika nalazi se visoko na listi prioriteta, ne samo odjela za ljudske resurse, već i samog upravljačkog vrha. Rukovodeći se standardom da “ako nešto mjerimo time možemo i upravljati”, menadžment ulaže prilične resurse (ljudske i novčane) u istraživanje i anketiranje zadovoljstva radnika, pod pretpostavkom da je zadovoljan zaposlenik ujedno i angažiran zaposlenik. Visok postotak angažiranih radnika dokazano povećava produktivnost, što zaključno vodi boljem poslovnom rezultatu. Uzevši u obzir da rezultati istraživanja angažiranosti zaposlenika ukazuju da je manje od trećine njih uistinu angažirano na radu, zašto menadžeri propuštaju djelovati na poboljšanje ovog pokazatelja? Možda razlog leži u činjenici da su više usmjereni na samo mjerenje, nego na promjene nužne kako bi broj angažiranih porastao.

Suvremeno poslovno okruženje razvija se neviđenom brzinom praćeno tehnološkim napretkom koji pospješuje našu suradnju i međudjelovanje. Uspješno poslovanje pitanje je uspješne prilagodbe brzim promjenama i novonastalim uvjetima tržišne utakmice. Zaposlenici su ključan čimbenik ovog procesa, njihov angažman je istinska konkurentska prednost. Društveno odgovorno poslovanje, kao oblik upravljanja poslovnim procesima, izravno omogućuje zaposlenicima da prepoznaju svrhovitost svog rada i steknu osjećaj kako svo-

jim angažmanom daju mjerljiv i bitan doprinos budućnosti organizacije u kojoj rade. Osnajivanje vlastitih zaposlenika je ono što dijeli lidere od upravitelja. Zaposlenici koji osjećaju potporu svojih lidera koji vode primjerom i kojima je omogućeno sigurno okruženje gdje se mogu odvažiti i pokušati inovativnim pristupom poboljšati procese, proizvode, postupke - angažirani su zaposlenici.

Ključne riječi: Društveno odgovorno poslovanje, zaposlenici, angažiranost, konkurentska prednost

ABSTRACT

Undeservedly but quite often, Corporate Social Responsibility is quantified (and justified) by follow-up activities, such as diverse reports and philanthropy. This paper researches CSR as a management model implemented by some of the most successful leaders and CEOs of international companies. Such a model, interpreted correctly, helps organizations to apply various tools to increase engagement of their employees thus gaining a decisive competitive advantage for sustainable growth.

The employee engagement is among top priorities not only for HR departments, but to the C-suite managers as well. Guided by a cliché “what gets measured, gets managed”, significant resources are spent on surveying employees’ satisfaction, assuming that satisfied employees equals engaged employees. High percentage of engaged workers increases productivity thus leading to the positive impact on the bottom line. Nevertheless, the surveys show that less than a third of employees are engaged - so the question is - why are managers so hesitant to tackle such an important indicator? One of the reasons could be that managers are more focused on measuring engagement rather than on improving engagement, by failing to make necessary changes.

The contemporary business environment develops at pace unseen in the history of mankind, with technology changing the way we interact and collaborate. Sustainable business is a question of successful adaptation to rapid changes and developments of a market. Employees are crucial in achieving this goal; their engagement represents key competitive advantage. CSR is a management model that empowers employees by giving them a sense of purpose so they recognize their role as meaningful to the organization’s success. Empowering employees is what differentiates true leaders from managers. Engaged employees want leaders who lead by example, who are supportive and who provide a safe environment to be creative, take a risk and try new things.

Keywords: Corporate Social Responsibility, Employees, Engagement, Competitive Advantage

FAST-FASHION – SUSTAINABILITY AND CLIMATE CHANGE – COMPARATIVE STUDY IN CROATIA AND PORTUGAL

izv. prof. dr. sc. Sanja Kalambura

University of Applied Sciences of Velika Gorica, Zagrebačka 5, 10 410 Velika Gorica,
e-mail: sanja.kalambura@vvg.hr

Sílvia Pedro

Polytechnic Institute of Coimbra – Portugal, Health School, Environmental Health Department

Susana Paixão

Polytechnic Institute of Coimbra – Portugal, Health School, Environmental Health Department

ABSTRACT:

The *fast-fashion* model is a concept when the fashion industry produces pieces of clothing, considering the latest trends, with low storage and high turnover, which makes the marketing of the products quick and consumers always get new clothes at an affordable price and increasing the amount of possible produced textile residues from being reused. The fast fashion concept and its impact to climate change was done through a comparison between Portugal and Croatia. This study was presented as observational, analytical and cross-sectional cohort. The target population of this study was the population of Portugal and Croatia. A questionnaire was conducted, and data were collected from the analysis of waste reports and from *EuroStat*. Results were evaluated using the IBM SPSS Statistic program through descriptive statistics and Chi-Square independence test. Results show that Portugal has a larger volume of clothing purchases compared to Croatia, and at the same time the Portugal produce more textile waste so the impact on environment is higher. One of the main reasons associated with the production of textile waste is related to the increase in fast fashion. It is important to encourage the circular economy, to stress the importance of stimulating the recycling of textile materials, to emphasize the need to increase clothing collection and to invest in recycling technologies. The creation of a new model for the textile sector is necessary, in which clothes, fabrics, and fibres re-enter the economy after their use and never end up as waste through the creation of a closed system.

Keywords: fast fashion, climate change, production, waste, study research

PRIMJENA MATRICE SIGURNOST-KULTURA-PROMET-PSIHOLOGIJA KAO PREVENCIJE U SIGURNOSTI ŽELJEZNIČKOG PROMETA

APPLICATION OF THE SAFETY-CULTURE-TRAFFIC-PSYCHOLOGY MATRIX AS A PREVENTION IN RAILWAY SAFETY

dr. sc. Dražen Kaužljjar

Safety.guru INSTITUT, drazen.kauzljjar@gmail.com

SAŽETAK

Sigurnost prometa jedna je od temeljnih zadaća u željezničkom sustavu. Željeznička poduzeća koriste značajne resurse za stvaranje tehničkih uvjeta za odvijanje prometa. Osim pouzdanosti prijevoznih sredstava i infrastrukturnih podsustava, posebna pozornost posvećuje se visokoj stručnosti i savjesnosti željezničkih radnika. Sve to dovodi do toga da je ponašanje drugih osoba, odnosno osoba koje nisu izravno uključene u željeznički promet, uzrok preko 90 % izvanrednih događaja u željezničkom prometu. Te činjenice za željeznička poduzeća zahtijevaju izlazak iz unutarnjih okvira i sagledavanje šireg konteksta sigurnosti prometa. To je jedan od temeljnih smjerova safety.guru INSTITUTA koji se bavi promicanjem kulture i sigurnosti u prometu. Više nije dovoljno statistički zbrajati broj nastradalih u prometu i zaštititi se od odgovornosti. Društveno odgovorna prijevoznika poduzeća bave se prepoznavanjem ponašanja ljudi u prometu te čovjeka stavljaju u središte prometnog sustava. Čovjek tako postaje ključni čimbenik za sigurnost prometa.

U sagledavanju šireg konteksta sigurnosti prometa i traženja rješenja za navedene uzroke izvanrednih događaja sve se više uključuju stručnjaci iz područja psihologije. Promet i psihologija sve češće moraju ići ruku pod ruku. U tom cilju izrađena je matrica koja obuhvaća područja sigurnosti, kulture, prometa i psihologije. Za svako pojedino područje prvo su utvrđeni osnovni elementi koji se prate, a zatim su ti elementi ponderirani prema važnostima. Funkcionalnost matrice testirat će timovi studenata na kolegiju Sigurnost prometnica i terminala tijekom proljetnog semestra 2018./2019. godine. U dosadašnjem studiranju prošli su kolegije Psihologije i Sigurnosti robnih tokova te su upoznati s temeljnim elementima Matrice. U svojem radu studenti će testirati mogućnost primjene Matrice gdje se promatraju rezultati na relacijama sigurnost-kultura, sigurnost-psihologija i sigurnost-promet. Testiranja će biti provedena na konkretnim mjestima gdje se susreću cestovni i željeznički (odnosno tračnički) promet. Osim samih rezultata Matrice, za pojedina navedena mjesta studenti će navoditi svoje primjedbe i prijedloge na sam sadržaj. Rezultati testiranja sastavni su dio rada.

Ključne riječi: sigurnost prometa, prometna kultura, psihologija, čovjek

ABSTRACT

Traffic safety is one of the basic tasks in the railway system. Railway undertakings invest considerable resources in creating the technical conditions for traffic flow. In addition to the reliability of means of transport and infrastructure subsystems, special attention is paid to the high expertise and to conscientiousness of railway workers. This means that the behavior of other persons which are not directly involved in rail traffic, is the cause of over 90% of extraordinary events in rail traffic. These facts require railway undertakings to step outside their internal frameworks and to consider the broader context of traffic safety. It is one of the basic directions of safety.guru INSTITUTE which is concerned with the promotion of culture and safety in traffic. It is no longer sufficient to statistically add up the number of traffic casualties and protect against liability. Socially responsible transport companies are concerned with recognizing the behavior of people in traffic and putting the person at the center of the traffic system. Man thus becomes a key factor in traffic safety.

Experts in the field of psychology are becoming increasingly aware of the broader context of traffic safety and of finding solutions to these causes of emergencies. Increasingly, traffic and psychology have to go hand in hand. So a matrix has been developed covering the fields of safety, culture, traffic and psychology. For each area, the basic elements that are monitored are first identified and then these elements are rated according to their importance. The functionality of the matrix will be tested by teams of students in the Road and Terminal Safety course during the spring semester 2018/2019 years. In their studying so far, they have completed the courses in Psychology and Safety of Goods Flows and are familiar with the basic elements of the Matrix. In their work, students will test the possibility of applying the Matrix where results are observed on the safety-culture, safety-psychology and safety-traffic relations. Tests will be conducted at specific locations where road and rail (or track) traffic intersect. In addition to the results of the Matrix for individual sites, students will make their comments and suggestions on the content itself. Test results are an integral part of the paper.

Keywords: traffic safety, traffic cultures, psychology, man.

UKLJUČENOST DIONIKA U PROCES IZVJEŠTAVANJA O ODRŽIVOSTI

STAKEHOLDER ENGAGEMENT IN THE PROCESS OF SUSTAINABILITY REPORTING

dr. sc. Dubravka Krivačić

Veleučilište u Karlovcu, dubravka.krivacic@vuka.hr

SAŽETAK

Usmjerenost poslovnih subjekata održivom razvoju rezultirala je povećanjem potražnje njihovih dionika za objavljivanjem izvještaja o održivosti. Izvještaje o održivosti smatra se odgovornom poslovnom praksom koja eksternim i internim dionicima osigurava potrebne financijske i nefinancijske informacije. Putem izvještaja o održivosti poslovni subjekti dionicima omogućuju sagledavanje njihove učinkovitosti u rješavanju problema održivosti, a ujedno i lakšu procjenu koristi i izazova s kojima se oni u tom procesu susreću. Današnji trendovi podrazumijevaju „uključivanje dionika“ (engl. *stakeholder engagement*) u održivo poslovanje sa svrhom postizanja usuglašenosti ciljeva održivosti. Uključenost dionika u poslovne procese postaje jedan od osnovnih mehanizama odgovornosti, s obzirom na to da zahtijeva od poslovnih subjekata angažiranje dionika u utvrđivanje, razumijevanje i rješavanje problema održivosti te izvještavanje o odlukama, poduzetim akcijama i ostvarenim učincima. Uključenost dionika, odnosno spektar uključenosti dionika, faze razvoja i pristupi uključivanju dionika predmet su ovoga istraživanja. Temeljni cilj istraživanja je utvrditi ulogu dionika u procesu izvještavanja o održivosti te potaknuti raspravu i daljnja istraživanja o važnosti uključivanja dionika u procese izvještavanja o održivosti.

Ključne riječi: izvještavanje o održivosti, dionici, uključenost

ABSTRACT

The focus of business entities on sustainable development has resulted in an increased demand of their stakeholders for the publication of sustainability reports. Sustainable reporting is considered as a responsible business practice that provides external and internal stakeholders with the needed financial and non-financial information. Through sustainability reports, business entities provide stakeholders with an overview of their effectiveness in solving sustainability issues while at the same time making it easier to estimate the benefits and challenges that they face in this process. Contemporary trends imply stakeholder engagement in a sustainable business with the aim of achieving consistency of the sustainability goals. Stakeholder engagement in business processes becomes one of the basic mechanisms

of accountability, as it requires from business entities to engage stakeholders in identifying, understanding and solving sustainability issues, and reporting on decisions, actions taken and realized outcomes. Stakeholder engagement, i.e. the spectrum of stakeholder engagement, the phases of development and approaches to stakeholder engagement are the subject of this research. The basic objective of the research is to determine the role of stakeholders in the sustainability reporting process and to stimulate discussion and further research on the importance of stakeholder engagement in sustainability reporting processes.

Keywords: sustainability reporting, stakeholders, engagement

PREDNOSTI IMPLEMENTACIJE NORME HRN ISO 45001:2018

ADVANTAGES OF IMPLEMENTATION OF HRN ISO 45001: 2018

mr. sc. Gorana Lipnjak

Hrvatska udruga za zdravo radno mjesto, 10000 Zagreb, Kornatska 1d, glipnjak@gmail.com

SAŽETAK

Nova hrvatska norma HRN ISO 45001:2018 Sustavi upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnosti pri radu omogućuje dodatno unapređenje zaštite zdravlja i sigurnosti u organizacijama. Norma ISO 45001 zasniva se na procesima a zahtjevi Norme moraju biti uključeni u stratešku politiku organizacije. Razmatraju se rizici ali i prilike. Novi zahtjev odnosi se i na razmatranje konteksta organizacije, koji uključuje potrebe i očekivanja svih zainteresiranih strana. Gotovo istovremeno s izdavanjem nove norme, donesene su i promjene Standarda GRI 403 (Global Reporting Initiative) Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu 2018 u odnosu na prethodni GRI 403. Novi standard stavlja naglasak na pristup upravljanju nefinancijskim utjecajima povezanim sa sigurnošću radnika i njihovim zdravljem. Deset pripadajućih objava traži od organizacije da ima uveden sustav upravljanja zdravljem i sigurnošću na mjestu rada, da identificira opasnosti, procjeni rizike, istražuje incidente i dr. Očita je i velika podudarnost između zahtjeva norme ISO 45001 te zahtjeva Standarda GRI 403. U radu su prikazane osnovne prednosti implementacije norme ISO 45001 u organizacije te je dan paralelan prikaz zahtjeva norme ISO 45001, zahtjeva standarda GRI 403 te zakonskih zahtjeva RH u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu.

Ključne riječi: HRN ISO 45001:2018, Standard GRI 403, rizici, zakonski zahtjevi

ABSTRACT

The new Croatian standard HRN ISO 45001: 2018 Occupational health and safety management systems enable further improvement of health and safety in organizations. The ISO 45001 standard is based on processes while Standard requirements must be included in the organization's policy strategy. The risks and the opportunities are considered. The new request also applies to consideration of the organization's context, which includes the needs and expectations of all interested parties. Almost at the same time as the new standard was issued, changes to Standard GRI 403 (Global Reporting Initiative) Health and Safety at Work 2018 were adopted in relation to the previous GRI 403. The new standard highlights the approach to managing non-financial influences associated with worker safety and their health.

Ten related disclosures require the organization to have a health and safety management system at the workplace, to identify dangers, risk assessments, investigations of incidents and so on. It is also a great match between the requirements of ISO 45001 and the requirements of the GRI Standard 403. This paper presents the main advantages of implementing the ISO 45001 standard in the organization and presents in parallel requirements of ISO 45001, requirements of GRI 403 and of the Republic of Croatia's legal requirements in the field of health and safety at work.

Keywords: HRN ISO 45001:2018, Standard GRI 403, risks, legal requirements

SPECIFIČNOSTI MENADŽMENTA GRAĐEVINSKIM OTPADOM KAO VAŽNIM ELEMENTOM DRUŠTVENO ODGOVORNOG POSLOVANJA GRAĐEVINSKIH PODUZEĆA U HRVATSKOJ

SPECIFIC FEATURES OF CONSTRUCTION WASTE MANAGEMENT AS AN IMPORTANT ELEMENT OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN CROATIAN CONSTRUCTION COMPANIES

doc. dr. sc. Lana Lovrenčić Butković
Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Anđela Radić Stanišić
Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

prof. dr. sc. Mislav Ante Omazić
Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

SAŽETAK

Društveno odgovorno poslovanje poduzeća ne predstavlja samo pasivan koncept već nalaže konkretne aktivnosti koja uključuju odgovornost menadžera da donosi odluke koje će biti u interesu svih dionika, a na dobit cijelog društva u kojem poduzeće djeluje. Danas se od poslovnih organizacija očekuje poslovanje u skladu s dugoročnim javnim strategijama koje impliciraju sustavni pristup održivom razvoju. Ovim radom se želi istaknuti kako sve veći broj malih i srednjih poduzeća, koja u svoje poslovanje implementiraju strategiju društveno odgovornog poslovanja, prepoznaju u ovom konceptu ishodište svoje konkurentnosti. U tom smislu se društveno odgovorno poslovanje integrira u strategije jer se integriranim pristupom ostvaruju bolji poslovni rezultati i stječe konkurentska prednost. Kada se mjeri društveno odgovorno poslovanje poslovnih entiteta, onda iako se gledaju tri ključna aspekta izvedbe (društveni, ekonomski i okolišni), važna je i njihova interakcija te ravnoteža. S obzirom na to da djelatnost građevinarstva ima značajan utjecaj na okoliš, ovaj članak razmatra i analizira na koji način uspješno upravljanje građevinskim otpadom može doprinijeti zadovoljavanju optimalnog pristupa, prvenstveno iz okolišne perspektive, ali i one ekonomske te društvene. Budući da je kontekst u kojem djeluju poduzeća sve transparentniji i da dionici implicitno

zahtijevaju drugačije, održivije poslovne modele, u ovom radu će se istražiti postojeća praksa poduzeća u građevinskoj djelatnosti u upravljanju i zbrinjavanju otpada u Republici Hrvatskoj.

Ključne riječi: društveno odgovorno poslovanje, građevinska industrija, upravljanje otpadom, zbrinjavanje građevinskog otpada, zaštita okoliša.

ABSTRACT

Corporate social responsibility is not just a passive concept, it requires specific activities that include managers responsibility to make decisions that will be in the interest of all stakeholders and for the benefit of the entire company. Today, business organizations are expected to operate following long-term public strategies that imply a systematic approach to sustainable development. This paper aims to emphasize that an increasing number of small and medium-sized enterprises, which implement CSR strategies in their operations, recognize this concept as the starting point of their competitiveness. In this sense, CSR is integrated into business strategies, because such an integrated approach leads to achieving better business results and gaining a competitive advantage. While looking at three key aspects of performance (social, economic, and environmental) in trying to measure corporate social responsibility for business entities, then their interaction and balance are very important. As the construction industry has a significant environmental impact, this article reviews and analyzes how successfully construction waste management can contribute to satisfying an optimal approach, primarily from an environmental aspect, but also from an economic and social one. Since the context, in which companies operate today, is increasingly transparent and stakeholders are implicitly demanding different, more sustainable business models, this paper will explore the existing practices of construction companies in waste management in the Republic of Croatia.

Keywords: corporate social responsibility, construction industry, construction waste management, environmental protection.

OD KORUPCIJE DO DOBROG UPRAVLJANJA FROM CORRUPTION TO GOOD GOVERNANCE

dr. sc. Rosana Lucijetić

Istarsko Veleučilište - Università Istriana di scienze applicate, Riva 6, 52 100 Pula, rlucijetic@iv.hr, rlucijetic@politehnika-pula.hr , rosanalucijetic@yahoo.com

SAŽETAK

U skladu s međunarodnim pravnim instrumentima, korupcija se najčešće definira kao „zlouporaba položaja i ovlasti radi ostvarivanja osobne koristi“. Danas je prepoznata kao složena devijantna pojava koja implicira političke, gospodarske, društvene i kulturne segmente te predstavlja jedan od najvećih svjetskih izazova. Ona je jedna od najznačajnijih prepreka održivom razvoju jer ima nesrazmjerni učinak na gospodarstvo, pridonosi nestabilnosti, umanjuje vrijednost demokracije i morala, zapreka je razvoju i uzrok nefunkcionalnosti društva.

Najšire objašnjenje pojma dobrog upravljanja, polazilo bi od načina na koji javna vlast (država, županije, gradovi i općine, ali i javna poduzeća, i privatni poduzetnici koji interaktivno sudjeluju u procesu ostvarivanja javnih interesa) upravlja javnim dobrima.

U ovom se radu kroz teorijski okvir utvrđivanja pojmova korupcije i dobrog upravljanja, postavila podloga za hipotezu da je dobro upravljanje javnim sektorom, kao institucionalnim čimbenikom, značajan instrument za sprječavanje i suzbijanje korupcije.

Svrha i cilj ovog rada su utvrditi povezanost korupcije i dobrog upravljanja analizom zadane hipoteze i time odrediti važnost suzbijanja korupcije putem uspostavljanja dobrog javnog upravljanja.

Pri istraživanju i formuliranju rezultata istraživanja tematike koja je prezentirana u ovom znanstvenom radu, u odgovarajućim kombinacijama korišteno je više znanstvenih metoda od kojih izdvajamo: analitičku, deskriptivnu, generičku, induktivnu.

Na temelju istraživanja dobrog upravljanja i korupcije formuliran je zaključak i uokvireni su najvažniji rezultati istraživanja koji se odnose na definiranje efikasnog preventivnog antikorupcijskog djelovanja uz uspostavljanje općih principa dobrog upravljanja u tijelima javne vlasti.

Ključne riječi: dobro upravljanje, javna vlast, korupcija, suzbijanje korupcije

ABSTRACT

Under international legal instruments, corruption is most commonly defined as “abuse of office and power for personal gain.” Today, it is recognized as a complex deviant phenom-

enon that involves political, economic, social and cultural segments and is one of the world's greatest challenges. It is one of the most significant obstacles to sustainable development, as it has a disproportionate impact on the economy, contributes to instability, diminishes the value of democracy and morale, and is an obstacle to development and a cause of disruption in society.

The broadest explanation of the concept of good governance would begin with the way in which public goods are managed by public authorities (state, counties, cities and municipalities, but also public enterprises and private entrepreneurs who participate interactively in the process of pursuing public interests).

In this paper, the theoretical framework for defining the concepts of corruption and good governance provides the basis for the hypothesis that good governance within the public sector as an institutional factor is an important instrument for preventing and combating corruption.

The purpose of this paper is to determine the link between corruption and good governance by analyzing a given hypothesis and thus to determine the importance of combating corruption by establishing good public governance.

In researching and formulating the results of the research of the topic presented in this scientific paper, several scientific methods were used, of which these stand out: analytical, descriptive, generic and inductive methods.

Based on the research on good governance and corruption, a conclusion has been formulated and the most important research findings related to defining effective preventive anti-corruption action and establishing general principles of good governance in public bodies have been defined.

Keywords: good governance, public authority, corruption, suppression of corruption.

ANALIZA STANJA NEFINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA U HRVATSKOJ 2017. I 2018. GODINE

STATE ANALYSIS OF NON-FINANCIAL REPORTING IN CROATIA IN 2017 AND 2018

dr. sc. Nikolina Markota Vukić

Institut za društveno odgovorno poslovanje

prof. dr. sc. Mislav Ante Omazić

Ekonomski fakultet, Sveučilišta u Zagrebu

Ivana Ravlić Ivanović

Kristina Cigula

Ministarstvo financija

Vali Marszalek

Global Compact Hrvatska, Hrvatska udruga poslodavaca

Branka Rösler

PricewaterhouseCoopers Hrvatska

SAŽETAK

Nefinancijsko izvještavanje je od 01. siječnja 2017. godine prema Zakonu o računovodstvu (Narodne novine, br. 78/15, 120/16 i 116/18) postalo zakonska obveza određenim poslovnim entitetima za poslovnu godinu koja počinje 1. siječnja 2017. Ovom zakonskom obvezom, Republika Hrvatska je prenijela Direktivu 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa, poznatu pod imenom Direktiva o nefinancijskom izvještavanju u nacionalni pravni poredak, kojom se želi povećati transparentnost poslovanja velikih, te konkurentnost malih i srednjih poduzetnika, objavljivanjem nefinancijskih ili ESG (engl. *environmental, social, governance*) informacija o utjecaju poduzetnika na okoliš i društvo. Dvije godine nakon inicijacije zakonske obveze u Hrvatskoj su se okupile organizacije iz poslovnog, javnog i civilnog sektora, kako bi determinirale stanje nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj u 2017. i 2018. godini. Ovim radom analizirani su okviri i sadržaji nefinancijskih izvješća poduzetnika obveznika, kao i onih koji

AVANT2GO ELECTRIC CAR SHARING

Vladimir Markulin

Avant car d.o.o. , Savska Opatovina 36, 10000 Zagreb, vladimir.markulin@avantcar.hr

su izvješća objavili dobrovoljno. Analiza sadržaja nefinancijskih izvješća provodila se prema zakonom propisanim kriterijima opisanih u stavcima 21.a. i 24.a (Narodne novine, br. 78/15, 120/16 i 116/18), te načelima određivanja sadržaja nefinancijskog izvještaja propisanih u GRI Standardima i smjernicama Europske komisije za nefinancijsko izvještavanje (Službeni list Europske unije 2017/C 215/01). Osnovni cilj inicijative je da se periodički i sustavno analizira stanje nefinancijskog izvještavanja u Republici Hrvatskoj te daju preporuke mogućih koraka za njegovo poboljšanje kako bi se povećala konkurentnost hrvatskih poduzeća.

Ključne riječi: nefinancijsko izvještavanje, stanje nefinancijskog izvještavanja, analiza nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj, kriteriji analize nefinancijskog izvještavanja, materijalnost, dijalog s dionicima

ABSTRACT

Non-financial reporting has become a legal obligation to certain business entities for the business year beginning January 1, 2017 as of January 1, 2017 under the Accounting Act (Narodne novine, br. 78/15, 120/16 and 116/18). By this obligation, the Republic of Croatia transposed Directive 2014/95 / EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34 / EU as regards the publication of non-financial and diversity information of certain large enterprises and groups, known as the non-financial reporting in the national legal order, This Directive aims to increase the transparency of large businesses, and the competitiveness of small and medium-sized enterprises, by publishing non-financial or environmental, social, governance information of the environmental, economic and social impact of entrepreneurs. Two years after the initiation of the legal obligation, organizations from the three sectors; business, public and civil sectors gathered in Croatia to determine the status of non-financial reporting in Croatia in 2017. and 2018. This paper analyzes the frameworks and contents of the non-financial reports of the obligor undertakings, as well as those that voluntarily published the reports. The content analysis of the non-financial statements was conducted in accordance with the statutory criteria described in paragraphs 21.a. and 24.a (Narodne novine, br. 78/15, 120/16 and 116/18), and the principles for determining the content of a non-financial statement prescribed in the GRI Standards and European Commission guidelines for non-financial reporting (Official Journal of the European Union 2017 / C 215 / 01). The main objective of the analysis is to periodically and systematically analyze the state of non-financial reporting in the Republic of Croatia and provide recommendations on possible steps for improvement in order to increase the competitiveness of Croatian companies.

Keywords: non-financial reporting, state of non-financial reporting, analysis of non-financial reporting in Croatia, criteria for analysis of non-financial reporting, materiality, dialogue with stakeholders

ABSTRACT

Avant2Go electric car sharing system is an award winning project that currently operates in several Slovenian cities and is soon also going to be introduced i Croatia. It operates with exclusively electric vehicles from renowned manufacturers, which can be rented - booked, activated and payed – 24/7 through intuitive smartphone application. Avant2Go registered more than 700 % growth of vehicles and locations since its beginning in 2016. It is used by individuals, companies, municipalities and state ministries and is constantly being »tailored to customer needs« - upgraded with new features and functionalities.

The development of Avant2Go electric car sharing system is a reflection of four strong global automotive trends - sharing economy, electric mobility, connectivity and pursuit of ecology/ savings. The project pursues several goals: to enable cleaner mobility that is accessible to a wider circle of people, to help spread the electric vehicles experience, raise social awareness about sustainable technologies, reduce the number of vehicles on the roads and contribute to a better air quality.

User can book a desired available vehicle through intuitive smartphone application, which is being constantly updated with newly developed functionalities and features.

Avant2Go car sharing is currently active in 4 Slovenian cities - Ljubljana, Maribor, Kranj and Murska Sobota and is also used by several Slovenian ministries, municipalities and companies from technology, services and industrial sector. When Avant2Go was introduced in 2016 it first began with 33 vehicles that were available on 12 locations in Ljubljana - today, there are already more than 250 vehicles on over 90 locations. Avant2Go users have so far driven more than 3 million zero emission kilometers, saving over 300 million grams of CO₂, which show that suitable business model latest trends can be successfully implemented with a visible benefit for our society.

Keywords: Avant2Go, car sharing, electric mobility, connectivity

RETORIKA ODRŽIVOSTI U POLITIČKOJ KAMPANJI

SUSTAINABILITY RHETORIC IN POLITICAL CAMPAIGN

Daria Mateljak

Hauska & Partner, Ilica 264a, Zagreb, daria.mateljak@hauska.com

SAŽETAK

U svibnju 2019. održani su izbori za Europski parlament. U Hrvatskoj je na izborima sudjelovao rekordni broj lista i kandidata. Koncepti održivog razvoja i društveno odgovornog poslovanja sve prisutniji su i u političkom diskursu, posebno zapadnih europskih zemalja. U hrvatskoj politici su teme održivog razvoja marginalizirane, osim ako se u pažnji javnosti ili medija ne pojavi neka pojedina tema, najčešće iz područja zaštite okoliša ili društvenog standarda. O globalnim se ciljevima tek nešto malo i vrlo suzdržano počelo govoriti u javnom prostoru, pretežno u stručnim krugovima. Pojedina su velika poduzeća u svoje poslovne planove počela uključivati ciljeve održivog razvoja te o načinima na koje im doprinose i izvještavati. Međutim, pitanje je mogu li se ostvariti suštinske promjene bez da održivost i društvena odgovornost postanu dio središnjih političkih procesa i odluka. Jedan od načina ostvarenja pozitivnih pomaka u tom smjeru može biti i jačanje komunikacije o temama održivosti te retoričko davanje važnosti tim konceptima. Izborna kampanja za Europski parlament mogla bi biti izvrsna platforma za artikuliranje pojedinih tema održivosti, pa i ako političari – sudionici kampanje i ne znaju još uvijek sami prepoznati i povezati teme na kojima temelje kampanju s ciljevima održivog razvoja ili samim konceptima održivosti i odgovornosti. Koliko su na retoričkoj razini te teme bile prisutne u nedavnoj kampanji provjerit će se istraživanjem sadržaja kampanje, prikupljenih iz medija, vlastitih objava političara i stranaka te komunikacije u društvenim mrežama. Cilj rada je utvrditi jesu li teme održivog razvoja i društvene odgovornosti bile prisutne u kampanji, s kojim COR-ovima ih se može povezati te koje su karakteristike političkog diskursa ako se bavi temama održivosti.

Ključne riječi: održivost, društvena odgovornost, politička retorika, politička kampanja

ABSTRACT

European Parliament elections were held in May 2019. A record number of lists and candidates marked EP elections in Croatia. Sustainability and CSR concepts are increasingly present in political discourse globally, especially in Western European Countries. However, the topics relating to sustainable development are marginalized in Croatian politics, unless

INOVACIJE ZA ZELENA RJEŠENJA INOVATIONS FOR GREEN SOLUTIONS

dr. sc. Mirjana Matešić

HR PSOR, mirjana.matesic@hrpsor.hr

a particular topic emerges, mostly in the areas of environmental protection or social standard. Mentions of Sustainable Development Goals are scarce in the Croatian public space and mostly restricted to expert circles. Some large companies started integrating SDG's in their business plans and report on their contributions. The question is if substantial changes can be conducted without placing sustainability and responsibility in the center of political processes and decisions. Positive progress in this area can be achieved by strengthening communication on sustainability topics and increasing narrative importance of sustainability concepts. Election campaign for European Parliament can be an excellent platform to articulate particular sustainability topics, even if politicians as campaign actors cannot always discern and connect topics on which they base their campaigns to SDG's or sustainability and CSR concepts. The paper reveals whether sustainability topics were present in the EP election campaign by researching communication content of the campaign based on media content and communication in the social media. The objective of the paper is to determine whether sustainability and CSR topics were articulated in the campaign, which SDG's were addressed, and which are the characteristics of the political discourse dealing with sustainability topics.

Keywords: sustainability, CSR, political rhetoric, political campaign

SAŽETAK

Mnogi poslovni lideri zadnjih godina ponavljaju da: „kako bismo svoj profit uskladili s planetom i njenom dobrobiti te smanjili svoju ovisnost o fosilnim gorivima, moramo transformirati svoj način razmišljanja te se uskladiti s novim uvjetima“. Upravo inovacije u gospodarstvu predstavljaju najizgledniji put ka održivoj proizvodnji i potrošnji, kružnom gospodarstvu ili pak nisko-ugljičnom razvoju. Bez rješenja na operativnoj i praktičnoj razini, sve vizije, strategije i strateški dokumenti ostaju samo pusto slovo na papiru.

Uklanjanje ugljika iz poslovnih procesa ubrzo će biti ključna transformacija o kojoj će ovisiti opstanak poslovne organizacije u globalnoj ekonomiji. U procesu transformacija kriju se rizici, ali i iznimne prilike. Pitanje je kako pronaći poslovnu priliku za razvoj održivih rješenja. Državne uprave ovdje imaju ključnu ulogu. Trenutna regulativa ne pomiče tržišta u smjeru održivosti te ne ohrabruje kompanije na tranziciju prema nisko-ugljičnom ili održivom razvoju. Potrebna nam je regulativa koja potiče kompanije na učinkovitost i poštivanje prirodnih resursa kako bi one koristile manje vode i energije. Mudra regulativa će omogućiti da na tržište počnu ulaziti pametne inovacije za zeleni razvoj.

Ovaj rad ima za cilj istražiti i prikazati neka od inovativnih rješenja u industriji kako bi pokazao da postoji mogućnost u svakom sektoru, da se kreativnim razmišljanjem ostvare poboljšanja za održivi razvoj. No da bi se ova poboljšanja počela razvijati, mora postojati razumijevanje naših utjecaja, rizika koje ovi utjecaji predstavljaju te želja da se promijeni *status quo*. Također je važno prepoznati da razvoj ovih rješenja potencijalno otvara nova i vrlo unosna tržišta.

Ključne riječi: inovacije, zeleni razvoj, gospodarstvo, lideri, tržište

ABSTRACT

Many business leader in the last year repeat following important message: „to align profit with the planet's best interests, and to lessen our dependence on fossil fuel, business leaders will have to transform their mind set and adapt to a new landscape“. It is the innovations in business that are the most likely to take us on the path of sustainable production and consumption, circular economy or low-carbon development. Without solutions on operational and practical level, all visions, strategies and strategic documents will remain just empty

words on paper.

Removing carbon from business processes will soon play a transformative role upon which, the survival of business will depend in the global economy. There are many risks in innovation processes, but also enormous opportunities. The question is how to make business case for developing sustainable solutions. Governments play a key role here. Current regulation fails to move markets — and to encourage companies — to transition to a low-carbon economy. We need regulation that compels companies to be more efficient, to respect natural resources, to use less water and energy. Smart regulation will allow innovations to enter the market.

This paper will explore and display some of the innovative solutions in industry to demonstrate that there are possibilities in every sector to, with creative thinking, develop improvements for sustainable development. However, in order for these solutions to start developing there has to be understanding of our impacts, risks that these impacts impose and the desire to change the *status quo*. It is important to recognize that development of these solutions can potentially open tremendous new markets.

Keywords: innovations, green development, business, leaders, market

INNOVATION IN WASTE STREAMS AND WASTE RECOVERY FOR MUNICIPAL WASTE AS KEY FACTOR FOR TRANSITION TO CIRCULAR ECONOMY

mr. sc. Ivana Ostoić

IQ Consulting d.o.o., Pavla Hatza 2, 10000 Zagreb, Croatia, Ivana.ostoic@iqconsulting.hr

ABSTRACT

According to European Union Innovation Scoreboard 2018 (European Union Innovation Scoreboard 2018), Croatia is moderate“ innovator, with lower standard of living, poor conditions of the institutions, lack of cooperation, not sufficient exploitation of the international dimensions of marketing, higher youth and general unemployment rate than in EU-28, lower absorption rate of EU funds usage. In order to make transition to circular economy Croatia has to become more innovative. One of the key industries (except for KET) is waste management that has to be transformed into resource management as one of the main principles of circular economy states.

Municipal waste constitutes majority of total waste generated in Croatia but this waste stream is the most complex to manage, and can be both, harmful to human health as well as to the environment.

Aim of this paper is to analyse current state as well to propose road map for transforming waste resource through use of innovation.

Keywords: Innovation, waste streams, circular economy, waste recovery

ZNAČAJ IMPLEMENTACIJE ORGANIZACIJSKIH PROMJENA U ZDRAVSTVU ZA KVALITET I SIGURNOST ZDRAVSTVENIH USLUGA

IMPORTANCE OF IMPLEMENTATION OF ORGANIZATIONAL CHANGES IN HEALTH CARE FOR ACHIEVING QUALITY AND SAFETY OF HEALTH SERVICES

Amer Ovčina, Sebija Izetbegović, Ernela Eminović, Hadžan Konjo
Klinički centar Univerziteta u Sarajevu, Fakultet zdravstvenih studija, Univerzitet u Sarajevu

SAŽETAK

Promjene su bitna oznaka vremena u kojem djelujemo i brzog napretka u skoro svim oblastima života i rada. Ništa nije vječno, sve je podložno promjenama. Sve se mijenja i mora da se mijenja da bi opstalo. Tako je i sa zdravstvenim sistemom koji je vrlo kompleksan i koji zahtjeva nužne promjene na svim nivoima. S jedne strane, starenje stanovništva, povećanje oboljelih od masovnih hroničnih nezaraznih oboljenja, nerazjašnjenih patoloških stanja, predstavlja izazov za cjelokupan zdravstveni sistem. S druge strane, neekonomičnost i nejasnoće u pogledu ostvarivanja zdravstvenih usluga, neadekvatna raspodjela radnih zadataka, neadekvatan sistem finansiranja, neadekvatno ulaganje i korištenje zdravstvenih kapaciteta, tehnologija, ljudskih potencijala, zahtjeva hitan strategijski pristup u provođenju organizacijskih promjena usmjeren na kvalitet i sigurnost zdravstvenih usluga. Promjene u zdravstvu ovise od više faktora i to: sistematičnog provođenja analize poslovanja i dobiti u organizacijama, etičnosti zdravstvenih menadžera koji iniciraju promjene i donositelja političkih odluka koji iste sprovode u djelo. Osnovni cilj promjene u zdravstvu je unapređenje zadovoljstva radnika i pacijenata te smanjenje nepotrebnih gubitaka u zdravstvu.

Kontinuirana edukacija zdravstvenih radnika, njihova inovativnost i aktivna participacija u provođenju organizacijskih promjena, dobra saradnja s pacijentima, standardizacija, monitoring i evaluacija zdravstvenih usluga su prioritet u razvoju kvaliteta zdravstvenog sistema. To je jedan od strateških ciljeva Svjetske zdravstvene organizacije u 21. stoljeću.

U radu će biti prikazani neki od strateških modela u procesu provođenja organizacijskih promjena u zdravstvu usmjereni na kvalitet i sigurnost zdravstvenih usluga.

Ključne riječi: organizacijska promjena, kvalitet, zdravstvo, sigurnost, zdravstvene usluge, radnici, pacijenti, strategije.

ABSTRACT

Changes are an important time point in which we act and a fast progress in almost all areas of life and work. Nothing is eternal, everything is subject to change. Everything changes and must be changed in order to survive. The same applies to a health system, which is very complex and requires the necessary changes at all levels. On the one hand, the aging of the population, the increase of patients suffering from massive chronic non-contagious diseases, unexplained pathological conditions, represents a challenge for the entire health system. On the other hand, inequality and ambiguity in terms of providing health services, inadequate distribution of tasks, inadequate funding system, inadequate investment and the use of healthcare capacities, technologies, human resources, requires an urgent strategic approach to organizational changes aimed at the quality and safety of health services. Changes in healthcare depend on a number of factors: systematic business and profit analysis in organizations, ethics of health managers who initiate changes and political decision makers, which implement them. The main goal of healthcare change is to improve the satisfaction of both professionals and patients, and to reduce unnecessary losses in healthcare.

Continuous education of health professionals, their innovativeness and active participation in organizational change, good cooperation with patients, standardization, monitoring and evaluation of health services are priority in the development of health care quality. It is one of the strategic goals of the World Health Organization in the 21st century.

This article will present some of the strategic models in the process of organizational changes in health care focused on the quality and safety of health services.

Keywords: organizational change, quality, healthcare, safety, health services, professionals, patients, strategies.

ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA ISKUSTAVA PROFESIONALNIH VOZAČA NA ŽELJEZNIČKO CESTOVNIM PRIJELAZIMA

ANALYSIS OF THE RESULTS OF THE RESEARCH OF THE PROFESSIONAL DRIVERS EXPERIENCE AT LEVEL CROSSINGS

Sanja Paić

safety.guru INSTITUT, institute.safety.guru@gmail.com

SAŽETAK

Sigurnost prometa jedan je od glavnih prioriteta svih prometnih poduzeća. U sigurnost prometa ulaže se na razne načine. Od ulaganja u tehnička i tehnološka rješenja, preko edukacija i preventivnih akcija pa do tiskanih brošura namijenjenih prometnim dionicima. Isti problem i težnju ka smanjenju nesreća i stradalih u prometu ima cijeli svijet. Tako je i UIC (Međunarodna željeznička unija) prije 11 godina pokrenula ILCAD kako bi osvijestila dionike prometa o opasnostima na željezničko-cestovnim prijelazima. Prošle godine ILCAD je održan u Republici Hrvatskoj, a ove godine u Nizozemskoj. Ove godine je naglasak bio na sigurnosti profesionalnih vozača na željezničko-cestovnim prijelazima, a noseći slogan „Dan za STOP“.

Iako udio profesionalnih vozača u izvanrednim događajima na željezničko-cestovnim prijelazima nije velik u odnosu na vozače osobnih automobile, ipak se u statistici o izvanrednim događajima nalazi 30 izvanrednih događaja u zadnjih deset godina u kojima su sudjelovali vozači kamiona (27 slučajeva) i vozači autobusa (3 slučaja). U tim izvanrednim događajima jedna je osoba smrtno stradala, 11 je teže ozlijeđeno a 57 osoba je lakše ozlijeđeno. Također, u 19 izvanrednih događaja sudjelovali su vozači poljoprivrednih strojeva (16 slučajeva) i vozači radnih strojeva (3 slučaja); smrtno je stradalo 6 osoba, 2 su teže ozlijeđene i 1 lakše.

Kad su u pitanju motoristi i biciklisti, tada su statistički podaci sljedeći: 6 je slučajeva u kojima su sudjelovali motociklisti i 10 u kojima su sudjelovali biciklisti. U tih 16 izvanrednih događaja, 9 osoba je smrtno stradalo, 3 su teže a 3 lakše ozlijeđene.

Rezultati istraživanja iskustava profesionalnih vozača i motociklista koje provodi safety.guru INSTITUT prezentirani su u lipnju 2019. godine na Konferenciji ILCAD 2019 u Nizozemskoj te su sastavni dio ovog rada.

Ključne riječi: prometna kultura, psihologija, ljudi, profesionalni vozači, cestovni prijevoz, željeznica, ILCAD

ABSTRACT

Traffic safety is one of the top priorities of all traffic companies. There are various ways to invest in traffic safety. From investing in technical and technological solutions, through education and preventive actions to printed brochures for traffic stakeholders. The whole world has the same problem and aspiration to reduce traffic accidents and casualties. So the UIC (International Union of Railways) launched the ILCAD 11 years ago to raise awareness of traffic stakeholders about the dangers at level crossings. Last year, ILCAD was held in the Republic of Croatia and this year in the Netherlands. This year the emphasis was on the safety of professional drivers at level crossings, bearing the slogan "A Day for STOP". Although the proportion of professional drivers at irregular events at level crossings is not large in regard to car drivers, nevertheless there are 30 irregular events in the last ten years involving truck drivers (27 cases) and bus drivers (3 case). In these irregular events, one person was fatally injured, 11 were seriously injured and 57 others were injured. Also, 19 emergency events involved agricultural machinery drivers (16 cases) and work machine drivers (3 cases); 6 people were killed, 2 were seriously injured and 1 were injured. Regarding to motorcyclists and cyclists the statistics are: 6 cases with participation of motorcyclists and 10 in which cyclists participated. In these 16 irregular events, 9 people were killed, 3 had to be 3 slightly injured. The results of the research of the experiences of professional drivers and motorcyclists conducted by safety.guru INSTITUT, presented in June 2019 at the ILCAD 2019 Conference in the Netherlands are an integral part of this paper.

Keywords: traffic culture, psychology, human, professional drivers, road transport, rail, ILCAD

AKADEMIJA POSLOVNIH VJEŠTINA - ZNAJANJA I VJEŠTINE KORPORATIVNIH STRUČNJAKA ZA MENADŽERE NEPROFITNIH ORGANIZACIJA

BUSINESS SKILLS ACADEMY - KNOWLEDGE AND SKILLS OF CORPORATE PROFESSIONALS FOR MANAGERS OF NON-PROFIT ORGANIZATIONS

Teo Petričević

ACT Grupa, Dr. Ivana Novaka 38, 40000 Čakovec, teo.petricevic@act-grupa.hr

SAŽETAK

U Hrvatskoj je korporativno volontiranje jedan od novijih oblika društveno odgovornog poslovanja i kao takvo još uvijek nedovoljno prepoznato. Radi se o vrlo specifičnom načinu pridonosenja boljitku zajednice u kojoj poduzeće djeluje, jer diversificira načine na koje poslovni sektor može filantropski djelovati. Na primjer, poslovnom sektoru se otvara mogućnost da zaposlenici volontirajući pružaju svoju ekspertizu pro-bono, na korist organizacijama koje stvaraju društvenu dobrobit.

Nakon provedbe nekoliko uspješnih programa podrške neprofitnim organizacijama i društvenim poduzetnicima (Pokreni nešto svoje, Akcelerator za društvene poduzetnike), čakovečka ACT Grupa je u studenom 2018. godine, u suradnji s poduzećima A1 Hrvatska, Erste&Steiermärkische Bank, INA – Industrija nafte, Philip Morris Zagreb i PwC Hrvatska, pokrenula Akademiju poslovnih vještina - <http://akademija.dp.hr>.

Rad donosi studiju slučaja koja prikazuje strateški pristup, razvoj i implementaciju programa „Akademija poslovnih vještina“, namijenjenog menadžerima organizacija civilnog društva i društvenih poduzeća. Pohađanjem Akademije poslovnih vještina direktori/ce, predsjednici/e, voditelji/ce odjela, većeg programa ili projekta u organizaciji civilnog društva ili društvenom/impact poduzeću, zahvaljujući iskustvima stručnjaka/inja iz poslovnog sektora, imaju mogućnost steći nova znanja iz područja menadžmenta, leadershipa, marketinga i financija, ali i dobiti priliku za umrežavanje s najboljim menadžerima/icama u organizacijama društvene ekonomije.

Uz to, rad prikazuje način i metodologiju pripreme programa, procjene i selekcije sudionika i predavača/ica, provođenja te praćenja i vrednovanja kvalitete programa.

Ključne riječi: društveno odgovorno poslovanje, korporativno volontiranje, obrazovanje, neprofitne organizacije, društveno poduzetništvo

ABSTRACT

In Croatia, corporate volunteering is one of the new forms of corporate social responsibility and as such is still not sufficiently recognized. It is a very specific way of contributing to the betterment of the community in which the company operates, because it diversifies the ways in which the business sector can act philanthropically. For example, the business has the opportunity to encourage their employees to provide pro-bono expertise for the benefit of social and no-profit organizations.

After the implementation of several successful programs for nonprofit organizations and social entrepreneurs (Start something on your own, Social Business Accelerator), ACT Group from Čakovec started in November 2018, in cooperation with A1 Hrvatska, Erste & Steiermärkische Bank, INA - Industrija nafte, Philip Morris Zagreb and PwC Croatia, the Business Skills Academy - <http://akademija.dp.hr>.

The paper provides a case study that demonstrates the strategic approach, development and implementation of the "Business Skills Academy" program, intended for civil society and social enterprise managers. By attending the Business Skills Academy, directors, presidents, heads of departments, major programs or projects in the non-profit organization or social enterprise, had the opportunity to acquire new knowledge, thanks to the experience of experts from the business sector, in the areas of management, leadership, marketing and finance. They also got a chance to network with the best managers in social economy organizations. In addition, the paper presents the methodology of program preparation, evaluation and selection of participants and lecturers, implementation and monitoring and evaluation of program quality.

Keywords: corporate social responsibility, corporate volunteering, education, non-profit organizations, social entrepreneurship

ODRŽIVI RAZVOJ I GOSPODARENJE GRAĐEVNIM OTPADOM

SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND CONSTRUCTION WASTE MANAGEMENT

doc. dr. sc. Merica Pletikosić

CEMEX Croatia, F. Tuđmana 45, 21212 Kaštel Sućurac, Hrvatska, merica.pletikosic@cemex.com

SAŽETAK

Značajno mjesto u pojmu održivog razvoja zauzima uspostavljanje sustava gospodarenja građevnim otpadom – od smanjivanja otpada na mjestu nastanka do primarne selekcije i razvrstavanja, reciklaže te posebno materijalne oporabe. Najveći je problem kod građevnog otpada njegovo nepravilno zbrinjavanje i nekontrolirano odlaganje koje opterećuje okoliš, što je jedan od ključnih problema koji zahtijeva hitna rješenja. U poticanju održivosti procesa cilj je osigurati odgovarajući regulatorni okvir za razvoj kružnoga gospodarstva na jedinstvenom tržištu i poslati jasne signale gospodarskim subjektima i društvu u cjelini o budućem smjeru tog razvoja. To znači odrediti dugoročne ciljeve kada je riječ o građevnom otpadu te skup konkretnih i ambicioznih mjera provedbe, produbiti tržište i osigurati povoljne uvjete za inovacije i uključivanje svih dionika. Poticanje održive djelatnosti u svakoj fazi vrijednosnog lanca gospodarenja građevnim otpadom pridonijet će iskorištavanju potencijala kružnoga gospodarstva za poticanje rasta i otvaranje radnih mjesta, od proizvodnje do potrošnje, te vraćanja sekundarnih sirovina u gospodarstvo. Cilj je istraživanja primjenom znanstvenih metoda analizirati moguće razlike u informiranju i stavovima javnosti i zainteresirane javnosti definirane prema ciljanim i sektorskim skupinama o prepoznavanju problema i odgovornosti u uspostavi sustava gospodarenja građevnim otpadom. Kvalitativno istraživanje na ciljanom uzorku provedeno je metodom dubinskog intervjua i sudjelujućeg promatranja. Ispitanici su podijeljeni prema svojim stavovima o prepoznavanju problema i odgovornosti u uspostavi sustava gospodarenja građevnim otpadom.

Ključne riječi: Održivi razvoj, građevni otpad, reciklaža i oporaba, kružno gospodarstvo.

ABSTRACT

The establishment of construction waste management systems takes up an important place in the sustainable development concept from decreasing the amount of waste at the place of origin, through primary selection and sorting, to recycling, and particularly material recovery. The biggest problem with construction waste is its improper and uncontrolled disposal

and its environmental impact, which is one of the urgent problems that require immediate solutions. The aim of fostering process sustainability is to ensure a corresponding regulatory framework for the development of a circular economy on the single market and to send clear signals to economic operators and society as a whole on the future direction of this development. This means establishing long-term objectives in terms of construction waste, as well as a set of specific and ambitious implementation measures, deepening the market and ensuring conditions favourable for innovations and the inclusion of all stakeholders. Fostering sustainable activities at each stage of the waste management value chain will contribute to the use of the circular economy potential to encourage growth and create jobs, from production to consumption, and return secondary raw materials to the economy. The aim of the research was to use scientific methods to analyse possible differences in the awareness and opinions of the public and interested public, defined based on target and sector groups, on recognising the problems and responsibilities in establishing a construction waste management system. Qualitative research on the target sample was conducted through in-depth interviews and participant observation. The subjects were grouped based on their opinions on recognising the problems and responsibilities in establishing a construction waste management system.

Keywords: Sustainable development, construction waste, recycling and recovery, circular economy.

IZVJEŠTAJ O UTJECAJU POSLOVNOGA SEKTORA NA DJEČJA PRAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

THE IMPACT OF THE BUSINESS SECTOR ON CHILDREN'S RIGHTS IN CROATIA

doc. dr. sc. Tanja Slišković

doc. dr. sc. Ivanom Milas Klarić,

Andrijana Parić

Dora Sandalić

Petra Jakob

Apsolon strategija d.o.o. aparic@apsolon.com

SAŽETAK

Istraživanje koje je proveo UNICEF tijekom 2018.-2019. godine u RH pod nazivom *Utjecaj poslovnoga sektora na dječja prava u Republici Hrvatskoj* utvrdilo je nedovoljnu osviještenost i neprepoznavanje dječjih prava u kontekstu ljudskih prava kao takvih u RH što vodi do nerazumijevanja utjecaja poslovanja poduzeća na djecu i njihova prava. Nadalje, poduzeća nisu svjesna da svojim odnosom prema zaposlenicima koji su roditelji i/ili skrbnici utječu na prava djece. Iznimka su velika poduzeća koja kolektivnim ugovorima definiraju prava i povlastice za zaposlenike i njihovu djecu. Velika poduzeća iz prerađivačkoga i financijskoga sektora osviještenija su od ostalih kada su u pitanju aktivnosti koje doprinose poštivanju dječjih prava na tržištu kroz razvoj proizvoda i usluga. Primijećeno je i kako nije prepoznata potreba za promišljanjem o zaštiti djece pri plasmanu proizvoda na tržište kod poduzeća čiji proizvodi i usluge nisu direktno povezani s djecom. Ako se promatra poštivanje dječjih prava kroz DOP aktivnosti usmjerene prema zajednici i okolišu, neovisno o veličini, tipu ili industriji, poduzeća najviše pomažu lokalnoj zajednici kroz filantropske aktivnosti i donacije usmjerene na djecu, što je oblik filantropske kontribucije te se razlikuje od DOP-a, koji je bio u fokusu ovoga istraživanja. Poduzeća koja posluju u manjim lokalnim zajednicama ostvarila su dugoročnu suradnju s organizacijama civilnoga društva i institucijama koje djeluju na istome području, te ih nerijetko uključuju u proces plani-

ranja svojih aktivnosti koje imaju dugoročne koristi za djecu. Velika poduzeća najaktivnija su u provođenju DOP-a, te razmišljaju o utjecaju svojega poslovanja na dječja prava. Kod srednjih je poduzeća primjetan izostanak strateškoga pristupa razvoju DOP-a, kroz sva tri područja primjene načela, dok mala poduzeća najčešće ne prepoznaju svoju ulogu u temi. Postoje primjeri suradnje poslovnoga sektora i udruga, organizacija i institucija koje se bave područjem dječjih prava, no u nedovoljnoj mjeri i bez usmjerenosti na društveno odgovorne inicijative koje u fokusu imaju dječja prava.

Ključne riječi: UNICEF, dječja prava, poduzeća, DOP

ABSTRACT

Research *The Impact of the Business Sector on Children's Rights in the Republic of Croatia* conducted by UNICEF in Croatia (2018-2019) shows the lack of awareness of children's rights in the context of human rights leading to the lack of understanding of the impact of business on children and their rights. Moreover, companies are not aware of their impact on children's rights by means of their conduct towards employees-parents and/or caregivers. Large companies are an exception, defining the rights and benefits for their employees and their children by means of collective agreements. Large companies in manufacturing and finance sector are more aware of activities for contributing to the respect of children's rights on the market. The companies with products not directly associated with children are lacking awareness of the need to deliberate over the protection of children when placing products on the market. Furthermore, the research findings have established that regardless of their size, type, or industry, companies mostly help the local community by means of philanthropic activities and donations intended for helping children, which is a type of philanthropic contribution, thus differing from CSR, the focus of this research. Companies in smaller local communities have achieved long-term cooperation with civil society organizations and institutions active in the same field, often including them in the process of planning the activities with long-lasting benefits for children. Large companies are the most active in the implementation of CSR activities. Medium-sized companies mostly do not have strategic approach to CSR, while small companies most often do not perceive their role in the subject. Cooperation between the business sector and the associations and institutions involved in children's rights exists, but they are insufficient and do not aim at socially responsible initiatives focused on children's rights.

Keywords: UNICEF, Children's Rights, companies, CSR

PRIMJER UKLJUČIVANJA ELEMENATA DRUŠTVENO ODGOVORNOG POSLOVANJA U VISOKOŠKOLSKU NASTAVU

AN EXAMPLE OF INCLUSION OF ELEMENTS OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY INTO HIGHER EDUCATION

prof. dr. sc. Josip Stepanić

Sveučilište u Zagrebu – Fakultet strojarstva i brodogradnje, I. Lučića 1, 10 000 Zagreb,
josip.j.stepanic@fsb.hr

SAŽETAK

Društveno odgovorno poslovanje podrazumijeva poznavanje relacija između dijelova sustava unutar kojeg se obavlja i svijesti o posljedicama obavljanih radnji. Pripadne elemente i relacije potrebno je naučiti, a svijest razviti. Za navedeno je redoviti nastavni proces potencijalno učinkovito polazište.

Svrha ovog rada je doprinijeti većem zastupanju društveno odgovornog poslovanja u obrazovanju. U radu je opisan i kritički razmotren primjer višegodišnjeg uključivanja elemenata društveno odgovornog poslovanja u redoviti sveučilišni kolegij fokusiran na segmente znanosti o sustavima, na teorijskoj i praktičnoj razini. Rezultati su preliminarnog karaktera i konzistentno upućuju na moguću značajnu razinu uključivanja elemenata društveno odgovornog poslovanja u postojeći redoviti nastavni program, bez strukturalnih promjena, dakle i bez mijenjanja prethodno postojećih ishoda učenja.

Ključne riječi: društveno odgovorno poslovanje, inovativnost, obrazovanje, znanost o sustavima

ABSTRACT

Corporate social responsibility assumes knowledge of relations among parts of a system within which actions are conducted, as well as the awareness about the consequences of these actions. The elements and relations need to be learned, and the awareness developed. One may argue that, for both of these approaches, a potentially efficient starting point is a regular education.

This paper aims to contribute to larger representation of the corporate social responsibility in education. The paper contains a description and a critical analysis of the ongoing inclusion of the elements of corporate social responsibility in the regular higher-education class devoted to parts of a systems science, both on the theoretical and practical level. The results

are preliminary and consistently point to the fact that it is possible to include the elements of a corporate social responsibility, in a significant amount, in the existing regular curriculum. The stated is possible without structural changes, e.g. without changes of learning outcomes.

Keywords: CSR, education, innovativeness, systems science

UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA NA HRVATSKI I SVJETSKI TURIZAM

CLIMATE CHANGE INFLUENCE ON CROATIAN AND WORLD TOURISM

mr. sc. Mahira Tanković

Libertas međunarodno sveučilište. Zagreb, Trg J. F. Kennedy 6b,
tankovicma@gmail.com,

Angela Zeko

FH Wien, University of Applied Sciences of WKW, Masters degree: Leadership in
Tourismus, Währinger Gürtel 97, 1180 Vienna, Austria, zeko.angela@gmail.com,

Patrik Kalaica

Libertas međunarodno sveučilište. Zagreb, Trg J. F. Kennedy 6b,
kalaicapatrik@gmail.com

SAŽETAK

Prema definiciji Svjetske turističke organizacije (WTO) turizam je skup odnosa i pojava vezanih za aktivnosti osoba koje putuju i borave izvan mjesta stalnog boravka radi provođenja slobodnog vremena ili drugih razloga, a najviše do godine dana. Turizam ističe i valorizira prirodna dobra (klimu, ljepotu krajolika, očuvani okoliš) koji tako dobivaju ekonomsku vrijednost. Klimatske promjene su za mnoge gospodarske djelatnosti, pa tako i za turizam vezane uz veliku nesigurnost pa su potrebni novi pristupi kako bi se aktivno reagiralo. Peto izvješće IPPC-a (Intergovernmental Panel on Climate Change) ističe da će klimatske promjene ozbiljno utjecati na turizam. U fokusu održivosti su morski resursi, bioraznolikost, kulturna i prirodna baština, cjelokupni ekosustav i dr. Klimatske promjene imat će negativne, ali su mogući i pozitivni utjecaji na turizam. Potrebno je intenzivirati razvoj specifičnih oblika turizma koji ne ovise o godišnjem dobu (zdravstveni, kulturni, cikloturizam, eno i gastroturizam, ruralni, planinski, pustolovni i sportski turizam). Učinci klimatskih promjena na turističke destinacije su mnogostruki. Klimatske promjene predstavljaju za globalni turizam više rizika nego prilika. Regionalni i sezonski turistički tokovi će se promijeniti, neki će biti pobjednici, a neki gubitnici.

Ključne riječi: turizam, klimatske promjene, specifični oblici turizma, održivi turizam

ABSTRACT

According to the World Tourism Organization (WTO) tourism is a collection of activities provided for individuals who travel away from home for vacation, or other reasons, the maximum duration being a year. Tourism emphasizes and valorizes natural resources (climate, the beauty of the landscape, preserved environment) resulting in economic gain. Climate change influences many industries and services, including tourism. It causes great instability, hence new approaches are necessary in order to effect positive changes.

The IPCC's (Intergovernmental Panel on Climate Change) Fifth Assessment Report emphasizes that climate change will seriously impact tourism. The focus of sustainability are sea resources, biodiversity, cultural and natural heritage, eco system etc. Climate change will have a negative impact, but it is possible to influence tourism positively. It is necessary to increase the development of specific aspects of tourism which do not depend on the season, such as health, culture, cycling, enological, gastro, rural, mountain, adventure and sports tourism. The impact of climate change on tourist destinations is many dimensional. Climate change presents more risks than opportunity for global tourism. Regional and seasonal tourism will change, some for the better, some for the worse.

Keywords: tourism, climate change, specific tourism, sustainable tourism

DOPRINOS SUSTAVA ZA MONITORING ELEKTROMAGNETSKIH POLJA ODRŽIVOM ŽIVOTU U GRADOVIMA

CONTRIBUTION OF ELECTROMAGNETIC FIELD MONITORING SYSTEMS TO SUSTAINABLE LIVING IN CITIES

Irena Šinko

Aleksandar Kosanović

dr.sc. Siniša Marijan, dipl.ing.el.teh.,

KONČAR – Institut za elektrotehniku d.d., Fallerovo šetalište 22, 10000 Zagreb, isinko@koncar-institut.hr

SAŽETAK

Tehnološki napredak povezan s naprednim mobilnim komunikacijskim rješenjima često, pogotovo u urbanim sredinama, izaziva zabrinutost građana za zdravlje i sigurnost okoliša zbog povećanih emisija neionizirajućih elektromagnetskih zračenja.

Kako bismo pomogli lokalnim zajednicama, u KONČAR – Institutu za elektrotehniku razvili smo fiksni sustav za kontinuirani monitoring elektromagnetskih polja - MEP te pokrenuli pilot projekte instalacije sustava u nekoliko gradova.

Sustav MEP može se postaviti na svaku lokaciju, a rezultati mjerenja raspoloživi su građanima pomoću web preglednika. Pri tome je napajanje izvedeno pomoću fotonaponskog panela čime se pridonosi korištenju obnovljivih izvora energije. MEP je dio razvoja tzv. *SmartEnvironment* platforme koja omogućuje proširenje i s drugim sensorima, primjerice sensorima za mjerenje kvalitete zraka i razine buke. Mogućnosti konfiguriranja platforme prema potrebama korisnika te pokrivanja cijelih urbanih područja željenim mjerenjima doprinose sigurnosti i informiranosti lokalne zajednice.

U ovome radu opisan je sustav za monitoring elektromagnetskih polja, njegove mogućnosti, važnost kontinuiranog mjerenja zračenja neionizirajućih elektromagnetskih polja u svim relevantnim frekvencijskim područjima te jednostavan prikaz trenutnih i prethodnih rezultata mjerenja putem web sučelja. Predstavljena je i zakonska regulativa koja definira referentne razine elektromagnetskog zračenja u RH i EU te iskustva drugih zemalja u zaštiti od neionizirajućeg zračenja. Prikazan je i primjer suradnje lokalne zajednice i KONČAR

– Instituta za elektrotehniku, uključivanjem u partnerstva koja su ključna u realizaciji ciljeva održivog razvoja.

Ključne riječi: ciljevi održivog razvoja, neionizirajuće elektromagnetsko zračenje, održivi gradovi, sustav monitoringa

ABSTRACT

The technological advances associated with advanced mobile communications solutions often, especially in urban areas, raise concerns for the health and safety of the environment due to increased emissions of non-ionizing electromagnetic radiation.

In order to help the local communities, KONČAR - Electrical Engineering Institute developed a fixed system for continuous monitoring of electromagnetic fields – MEP and launched a pilot project of installation of such systems in several cities.

MEP can be deployed at any location, and measurement results are available to citizens via web browsers. The power supply is made by means of photovoltaic panels, contributing to the use of renewable energy sources. MEP is part of the development of the so-called *SmartEnvironment* platform that allows for expansion with other sensors, such as sensors for measuring air quality and noise levels. The ability to configure the platform according to user needs and cover the entire urban area with the desired measurements, contributes to the safety and awareness of the local community.

The paper describes a system for monitoring electromagnetic fields, its capabilities, importance of continuous measurement of radiation from non-ionizing electromagnetic fields in all relevant frequency ranges and gives simple representation of current and previous measurement results via a web interface. Legislation defining the reference levels of electromagnetic radiation in the Republic of Croatia and in the EU is presented, as well as experiences of other countries in protection against non-ionizing radiation and an example of cooperation between the local community and KONČAR - Electrical Engineering Institute by engaging in partnerships that are key in achieving the goals of sustainable development.

Keywords: sustainable development goals, non-ionizing electromagnetic radiation, sustainable cities, monitoring system

NAJZNAČAJNIJI ELEMENTI DRUŠTVENO ODGOVORNOG POSLOVANJA PREHRAMBENIH KOMPANIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

THE MOST SIGNIFICANT ELEMENTS OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY OF FOOD COMPANIES IN THE REPUBLIC OF CROATIA

Romana Zlatar-Vulić

Podravka d.d., Ante Starčevića 32, 48000 Koprivnica, romana.zlatar@gmail.com

SAŽETAK:

Hrvatska bilježi kontinuirani rast interesa za primjenu koncepta „društveno odgovornog poslovanja“ (DOP-a). Koncept društveno odgovornog poslovanja uključuje ekonomsku, ekološku i socijalnu odgovornost i kao takav prepoznat je kao važan čimbenik sve većeg broja poslovnih subjekata. Bez obzira na područje djelatnosti hrvatska poduzeća su prepoznala važnost uvođenja društveno odgovornog poslovanja u vlastitu strategiju djelovanja, a s ciljem formiranja održivog poslovanja i održive zajednice. Društveno odgovorno poslovanje prepoznali su i potrošači te se i kod njih bilježi sve veći interes za društvenu odgovornost poslovnih subjekata. Do sada su provedena brojna istraživanja vezana uz društvenu odgovornost hrvatskih poduzeća. Međutim, istraživanja se nisu bavila razumijevanjem društveno odgovornog poslovanja prehrambenih poduzeća od strane hrvatskih potrošača. Stoga, ovaj rad daje uvid u razumijevanje društveno odgovornog poslovanja prehrambenih kompanija od strane hrvatskih potrošača kao i informacije o tome koje je područje unutar društveno odgovornog poslovanja najvažnije za potrošače prilikom kupnje prehrambenih proizvoda. Istraživanje DOP-a te ponašanja potrošača u procesu kupnje prehrambenih proizvoda obuhvatilo je 105 ispitanika pretežno s područja sjeverozapadne Hrvatske. Istraživanje je provedeno online anketnim upitnikom u listopadu i studenom 2017. godine. Dobiveni rezultati statistički su obrađeni. Rezultati istraživanja su pokazali da potrošači prilikom kupnje prehrambenih proizvoda, najmanji značaj pridaju kontinuiranom pozitivnom financijskom poslovanju prehrambenih poduzeća dok najveći značaj pridaju društveno odgovornim aktivnostima poduzeća jer tako stječu osjećaj vlastitog doprinosa pozitivnom aspektu DOP-a, odgovornom ponašanju poduzeća prema okolišu i prirodnim resursima te brizi poduzeća za globalni okoliš. Istraživanje je pokazalo da postoji statistički značajna razlika s obzirom na dob i stručnu spremu potrošača kada se radi o utjecaju brige poduzeća za globalni okoliš na odluku o kupnji. Briga za globalni okoliš najvažnija je potrošačima srednje životne dobi te

onima koji imaju završen preddiplomski ili diplomski studij.

Ključne riječi: društveno odgovorno poslovanje, odluka o kupnji, prehrambeni proizvodi

ABSTRACT

Croatia has a continuing interest in implementing the concept of “Corporate Social Responsibility” (CSR). The concept of corporate social responsibility includes economic, environmental and social responsibility, and as such has been recognized as an important factor in the growing number of businesses. Regardless of their field of activity, Croatian companies have recognized the importance of introducing CSR into their own strategy of action, with the aim of forming a sustainable business and a sustainable community. Corporate Social Responsibility has also been recognized by consumers and they also have a growing interest in corporate social responsibility. So far, numerous studies have been carried out regarding the social responsibility of Croatian companies.

However, research has not yet tackled with how Croatian consumers perceive the socially responsible practices of food companies. Therefore, this paper provides insights into the understanding of the socially responsible business of food companies by Croatian consumers, as well as information on which area of social responsibility is most important for consumers when purchasing food products. The CSR and Consumer Behavior Survey of the Food Purchasing Process included 105 respondents predominantly from the North-Western Croatia. The survey was conducted in an online questionnaire in October and November 2017. The results obtained were statistically processed.

The results of the research showed that consumers, when buying food products, give the smallest importance to the continuous positive financial operations of food companies. The most importance is given to the socially responsible activities of the company as they thus gain a sense of their own contribution to the positive aspect of CSR, responsible corporate behaviour towards the environment and natural resources and concern of businesses for the global environment. The study found that there is a statistically significant difference in age and consumer education when it comes to the impact of a global environmental concern on a purchasing decision. Caring for the global environment is paramount to middle-aged consumers and those with undergraduate or graduate degrees.

Keywords: corporate social responsibility, purchase decisions, food products

